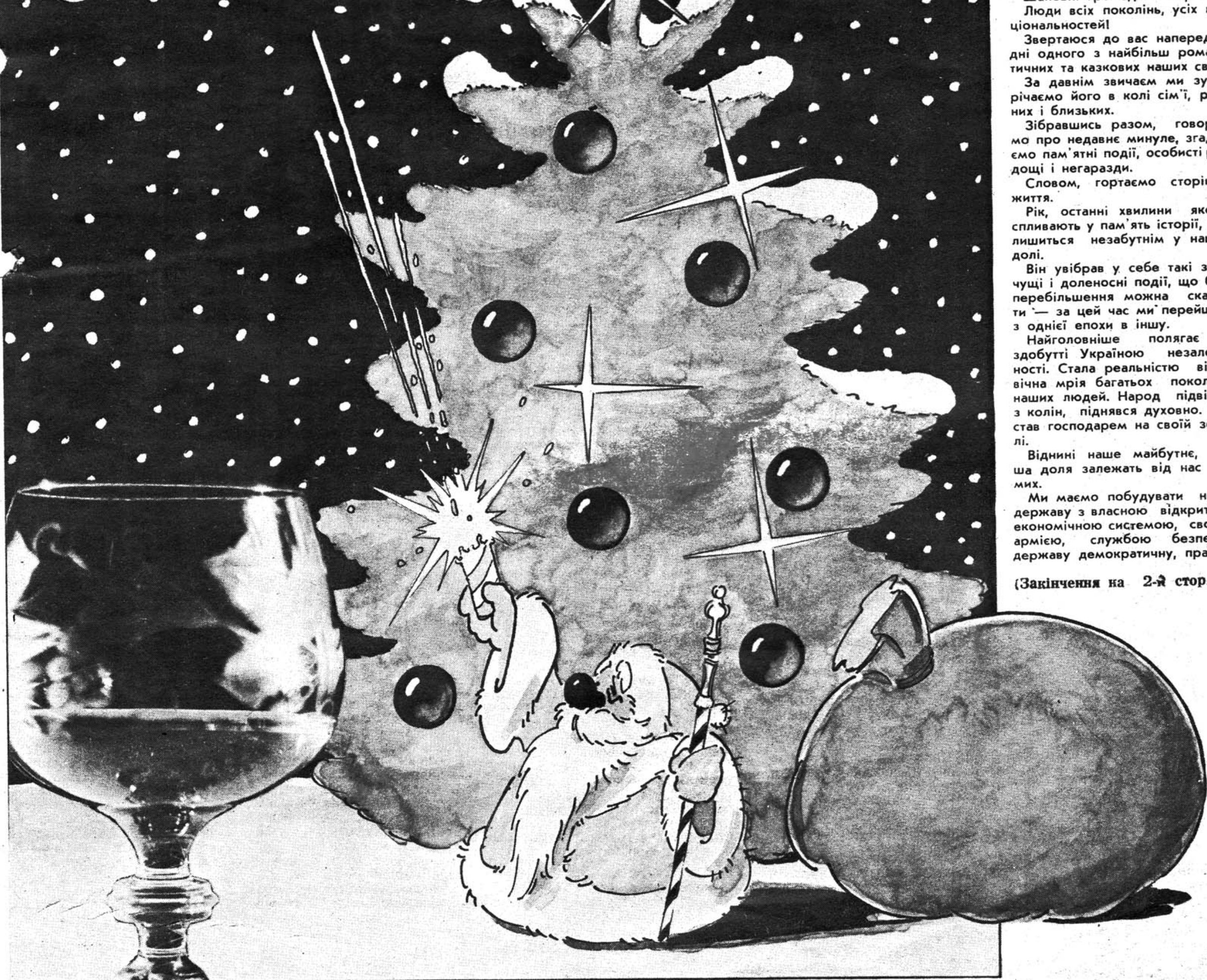
Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України ◆ № 1 (251) ◆ П'ятниця, 3 січня 1992 року ◆ Ціна 30 коп. (Передплатникам — 5 коп.).

НОВОРІЧНЕ ПРИВІТАННЯ

українському народові Президента України Л. Кравчука

Шановні громадяни України!

Люди всіх поколінь, усіх національностей!

Звертаюся до вас напередодні одного з найбільш романтичних та казкових наших свят.

За давнім звичаєм ми зустрічаємо його в колі сім'ї, рідних і близьких.

Зібравшись разом, говоримо про недавнє минуле, згадуємо пам'ятні події, особисті радощі і негаразди.

Словом, гортаємо сторінки життя.

Рік, останні хвилини якого спливають у пам'ять історії, залишиться незабутнім у нашій долі.

Він увібрав у себе такі значущі і доленосні події, що без перебільшення можна сказати — за цей час ми перейшли з однієї епохи в іншу.

Найголовніше полягає у здобутті Україною незалежності. Стала реальністю віковічна мрія багатьох поколінь наших людей. Народ підвівся з колін, піднявся духовно. Він став господарем на своїй землі.

Віднині наше майбутнє, наша доля залежать від нас самих.

Ми маємо побудувати нову державу з власною відкритою економічною системою, своєю армією, службою безпеки, державу демократичну, право-

(Закінчення на 2-й стор.).

НОВОРІЧНЕ ПРИВІТАННЯ

українському народові Президента України Л. Кравчука

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

...ву, цивілізовану і багату. І ми це зробимо.

Уже сьогодні нас визнає світ. Ми стаємо повноправним членом міжнародної сім'ї.

Україна, маючи перед собою мету стати позаблоковою, без'ядерною країною, проводить миролюбну зовнішню політику, підтримує дружні рівноправні стосунки з іншими державами. Встановлюються взаємовигідні партнерські зовнішньоекономічні зв'язки. Вони підпорядковуються задоволенню інтересів народу України, його потреб, базуються на наших законах.

На очах змінюється історія. І ми є її активними творцями.

Об'єднаними зусиллями вільних народів, всупереч намаганням колишнього центру вдалося зупинити неконтрольовану, хаотичну дезинтеграцію Радянського Союзу, спрямувати процес розпаду гігантської життєздатної наддержави у русло цивілізованих взаємин.

Біловезькі, Алма-Атинські та Мінські угоди сповістили про кінець тоталітарної суперімперії і виникнення на її терені Співдружності Незалежних Держав.

Україна стала ініціатором і однією з засновниць цієї Співдружності.

Саме народ України, проголосувавши 1 грудня ц. р. за незалежність, змінив хід історії. І в цьому його найбільша заслуга перед людством наприкінці XX століття.

Але у нас не повинно бути ні тіні ейфорії. Свобода і незалежність довго не триматимуться, якщо вони не підкріплені здоровою економікою, порядком і злагодою. На цю тему історія дала нашим попередникам немало болісних уроків. Та й сьогодення попереджає про це.

Рік, що відходить, був роком серйозних економічних випробувань. Ми заклали основи господарських реформ, зробили перші кроки до ринкової економіки. І ми зійшлися на тому, що це правильний шлях — шлях до достатку і економічної свободи. Але пройти його маємо розумно, створивши систему гарантій для людини.

Закони і постанови Верховної Ради України, Укази, які я підписав напередодні Нового року, спрямовані саме на це.

У ці передноворічні хвилини хотів би скласти щиру людську подяку усім чесним трудівникам землі української: робітникам і селянам, інженерам і творчим працівникам, кооператорам і підприємцям — усім, хто займається виробництвом благ, думає і творить заради кращої долі власного народу.

Хто має високу мету і велике терпіння.

Хоч ми добре розуміємо: кожну людину турбують передусім реальні перспективи щодо поліпшення життя уже сьогодні. Порожні полиці магазинів, виснажливі черги за найнеобхіднішими товарами, зрозумілий страх перед соціальними наслідками підвищення цін, розгул злочинності, моральний занепад — все це викликає справедливе невдоволення людей.

Це правда. Але перебороти ми можемо цю біду лише всі разом. Ми лише заклали фундамент майбутньої України. Якою вона буде — залежить від кожного з нас, від нашої працьовитості, заповзятливості і наснаги.

У році, з яким ми зараз прощаємось, відбувся духовний перелом в народі України. Зростає самосвідомість усіх національностей у нашій республіці, розгортається процес відродження їх культури, мови, традицій.

Цю роботу ми будемо неухильно продовжувати, створимо для людей всіх національностей рівні умови національно-культурного розвитку.

Ми створимо на Україні вольну, нову сім'ю народів.

Слово доброти, слово вдячності звертаємо сьогодні до всіх, хто почуває себе українцем, хоча і живе поза межами України. Доля розсіяла мільйони наших земляків, їхніх нащадків по далеких і близьких просторах. Але серцем вони завжди з незалежною Україною. Користуючись можливістю, хочу ще раз сказати: Україна ніколи не забуде ваших зусиль. На нашій землі — ви завжди жадані гості, а виникне бажання — й її громадяни чи просто мешканці.

За давньою народною і релігійною традицією передноворічні і новорічні дні — час духовного очищення, примирення, оновлення. Це — дні і великого християнського свята — Різдва Христового. Хочу до новорічних поздоровлень додати щирі різдвяні поздоровлення християнам, що відзначають цей день. Хай сповниться євангельське благовістя, що буде на землі мир, а в людях благовоління.

В цей символічний момент зміни року, відкриття дверей у день завтрашній я закликаю всі верстви населення, всі політичні сили, увесь багатонаціональний народ України до єдності, злагоди, терпимості. Мир, праця і соборність дадуть нам змогу пережити труднощі, подолати кризу, вийти на шлях піднесення виробництва і добробуту.

На цій ноті й хотілося б закінчити своє новорічне поздоровлення.

Дозвольте від щирого серця побажати всім вам, дорогі співвітчизники, вашим рідним і близьким, коханим, дорогим для вас людям новорічного настрою, здоров'я, оптимізму та життєвої наснаги, міцної віри у краще майбутнє для себе та рідної України!

Хай щастить вам у всьому!

Хай збудуться ваші бажання!

З Новим роком, дорогі дру

МИ ВІРИМО В УКРАЇНУ

Слово до читачів

Які радісні слова сказати вам, шановні наші читачі і автори, на початку Нового, 1992 року? Де їх знайти, ці слова? Магазинні полиці лякають пустокою, базарні — цінами, книжкові — теж цінами. Розпад останньої в світі імперії йшов нецивілізованим шляхом, зі стріляниною і танками, з розривом економічних зв'язків і спробами економічного шантажу, з перекручуванням історії і оббріхуванням діячів, які прагнули одного — реалізації законного права народів на самовизначення. Тепер пожинаємо плоди того тяжкого, але необхідного розпаду. Щоб об'єднатися знову. Але на цивілізованих, союзницьких, а не союзних началах. Без протекторату центру чи якихось його структур. Як рівноправні партнери, об'єднані не ідеологічними догмами, що рано чи пізно зникають, як полуда з очей, а лише економічною доцільністю, з вільним входом і виходом із співдружності залежно від економічних, в першу чергу, інтересів.

Імперія могла існувати при імперських порядках, тобто при системі придушення свободи. Ту імперію самі ж більшовики називали «тюрмою народів». А взявши владу, під акомпанемент гучних фраз перетворили її вже на каторгу народів з голодоморами і геноцидом проти націй. Більшовики зрадили власним ідеалам, написам на власних прапорах, знищили опозицію і тому виродилися в партію Сталіна — Брежнєва — Черненка, і за це історія змела їх з політичної сцени. В результаті дій номенклатури КПРС соціалізм у XX столітті втратив історичний шанс сказати нове слово у людській цивілізації.

Тоталітарна держава неодмінно мусила почати розпадатися з першими паростками демократичних процесів. Горбачов, заслуги якого перед демократією немалі, все ж не збагнув головного: демократія і імперія несумісні. Не розуміють цього і різного роду шовіністи типу Травкіна, що, як і Горбачов, твердять про «тисячолітню історію Росії».

Де вони нарахували ту тисячу років? Адже власне Москва існує з 1147 року. А від заснування Москви до утворення Московського князівства і держави Московської навколо нього — ще добрих 250 років. Щонайменше. Чому вони давніх київських князів і Київську державу вважають початком своєї історії — лихий його знає. Ну ніяк не затямлять, що у Росії — своя історія, в України — своя. За їхніми історичними одкровеннями взагалі виходить, що український народ, котрий мав свою відому в тогочасному світі державу задовго до IX століття, мав свою столицю, почався як народ десь із XIV століття, а росіяни, про столицю яких світ широко дізнався десь після Куликовської битви, ведуть свій початок з IX століття. Це ж треба до такого додуматися!

Зараз історія розплачується з Росією за імперські амбіції її правителів — завоювання сусідів, за підступність великодержавницької імператорської та більшовицької політики. Вона, історія, покликала свого часу до такої розплати і Британську, і Голландську, і Іспанську, і Португальську, і інші колоніальні імперії. Та пережили кризу і ввійшли до сім'ї цивілізованих народів і англійці, і голландці, і інші. Віримо, що й Росія, позбувшись імперських зазіхань, займе гідне місце в світовій сім'ї і її талановитий і добрий народ буде нашим поважаним сусідом. Він уже ним стає.

А наша справа, шановні читачі, будувати незалежну Україну, будувати так, щоб вона була зразком міжнаціональних стосунків для інших держав. Сказав Христос: ні іудея, ні елліна... Тобто, людину він бачить перед собою, не розрізняючи її національності. Кажучи сучасною мовою, Христос був першим гуманістом і першим поставив і вирішив питання про права людини. Отак і ми в Україні не повинні за національною приналежністю оцінювати людину і будувати на тому своє ставлення до неї.

Ми, українці, повинні сказати велике спасибі всім громадянам України неукраїнцям — росіянам, татарам, грекам, євреям, болгарам — всім, всім, всім. За те, що вони настільки зріднилися з нами, що проголосували за незалежність України, що підтримали віковічне прагнення українців до побудови української держави.

В 1992-й рік Україна вступає незалежною державою. Буде нелегко, але мусимо перетерпіти труднощі, налагодити економічне життя, і, віримо, розцвіте Україна. Є в неї могутній потенціал для зростання добробуту, вистачить сил і для виправлення важкого екологічного стану, який дістався у спадок від імперії.

Разом з Україною вступає у новий рік, другий рік свого існування, і молода газета незалежної держави, газета Верховної Ради України, наш з вами «Голос України». Вступає наша газета в новий рік змужнілою. На перше січня року вже минулого ми мали 132 тисячі передплатників, нині — майже 350 тисяч. З роздрібом наш тираж сягне 385 тисяч примірників. Це означає, за скромними підрахунками, понад мільйон читачів. Редакція дякує всім, хто підтримав нас, повірив нам.

Ми будемо й надалі сповідувати право на розмаїття думок, на зіставлення різних точок зору. Ми довіряємо розуму наших читачів і тому не прагнемо нав'язувати їм якусь одну думку, а залишаємо за ними, за вами, право розділити ту точку зору, до якої ви самі пристанете чи висловите власну, від усіх відмінну.

Ми не є колективний пропагандист, ми є газета, яка прагне об'єктивно інформувати своїх читачів про все важливе, що відбувається, що стосується зовнішнього і внутрішнього життя нашої держави. Чи трапляються у нас помилки, чи буває наша інформація неточною? Буває. І частіше, ніж хотілося б. Бо газетярі — теж люди, а люди, як відомо, мають здатність робити помилки. Але сподіваємося, що й ваша вимогливість, шановні читачі, дозволить принаймні вчасно виправляти.

Від сьогодні наша з вами газета виходить двома мовами — українською і російською. Рішенням про це Верховна Рада України підкреслила свою повагу до найчисленнішої після українців нації в Україні — до росіян. Налагодити процес випуску двомовної газети буде складно. А на черзі — щотижневі додатки мовами кількох інших націй, сущих в Україні. Певно, і це сприятиме гармонізації міжнаціональних відносин.

Сподіваємося, ви погодитеся з нами, шановні читачі, що нині настав час для оперативних і цілеспрямованих дій Кабінету міністрів України. Головними для нас є не лише питання власності і хід їх розв'язання. Бо чи не найважливіше — питання екології. А ще — структурної перебудови економіки України. Ми сподіваємося, що уряд України в найближчі два роки зробить все для того, щоб держава наша не залежала в кожній дрібниці від сусідів, щоб наша економіка, де тільки можливо, мала замкнуті цикли виробництва, щоб не підвозили ми за тисячі кілометрів те, що можемо виробляти самі. Держава має за кордоном купувати лише те, чого виробляти не може, або що їй вигідніше купити, ніж виробляти. Окреме питання — нафта, пальне. Уряд повинен, уряд просто зобов'язаний перед народом знайти кошти і ресурси для організації й налагодження глибинної переробки нафти. Щоб брали ми з тонни нафти не 300 кілограмів бензину, а 700—800, як увесь цивілізований світ. Це значно зменшить нашу залежність від постачання пального і наші вит...

Слід подбати республіці і про свій інформаційний суверенітет, тобто про виробництво газетного паперу. Такі можливості в Україні є. Ми розповімо про них.

Отже, три основні економічні теми в новому році — структурна перебудова народного господарства України, прогрес у переробці пального, забезпечення інформаційної незалежності. Ми вітаємо з Новим роком Кабінет міністрів України і обіцяємо йому, що за цими темами точно не дамо йому спокою. Надто вони важливі.

Серед наших тематичних пріоритетів також — аграрні справи, освіта, культурне відродження, права людини, військові питання, робота правоохоронних органів, охорона здоров'я, соціальний захист громадян і інші. Все, що підкаже нам життя і на що у нас вистачить сил і хисту.

Ми віримо в Україну, в її щасливу зорю, в її незалежне майбутнє, яке вона виборола не кров'ю, не путчами, а мирним шляхом, демократичним волевиявленням народу. Ми віримо в вас, шановні читачі. І бажаємо вам терпіння, натхнення і здоров'я в Новому році!

Сергій ПРАВДЕНКО,
головний редактор «Голосу України».

НЕБЕСНІ ГОСТИНЦІ СВЯТОГО МИКОЛИ

Ми вже звикли зустрічати Новий рік з Дідом Морозом та прикрашеною ялинкою. І вважаємо, що так було споконвіку. Тим часом ще не так давно в Україні Новий рік зустрічали із Святим Миколаєм, більше знаним у народі як Микола Чудотворець. Відомим дослідником Миколою Воропаєм на Харківщині записана легенда: «Святий Микола Чудотворець на небі не сидить, а тут, на землі, людям помагає. Не те що Касян за панича убрався і до Бога пішов скаржитись на людей: «Вони, — каже, — Миколу шанують, на його ім'я церкви будують, а мене й не згадують!»

Бог вислухав Касяна та й каже до янголів: «Покличте мені Святого Миколу. Скажіть, щоб зараз прийшов!»

— Нема його на небі, — кажуть янголи.

— А де ж він?

— Пішов на Чорне море людей рятувати!

— Почекай, — каже Бог до Касяна, — Микола прийде, тоді поговоримо!

За якийсь час Бог знову посилає янголів по Святого Миколу.

— Нема його, — кажуть янголи, — на землі людей від пожежі рятує!

Втретє посилає Бог янголів по Святого Миколу.

— Нема його, — кажуть янголи, він кайдани розбиває, козаків з турецької неволі визволяє!

Аж за четвертим разом з'явився Святий Микола перед Богом: у старій свиті, мотузкою підперезаний, чоботи в болоті і руки забруднені.

— Де ти був? — спитав Бог, а Святий Микола Йому відповідає:

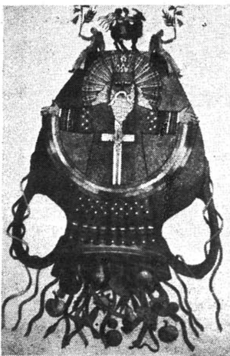
— Помагав мужикові воза з багна витягнути!

— Ось бач, — каже Бог до Касяна, — за що його люди шанують! Він на небі не сидить, на землі діло робить. А ти паном одягнувся і тут на небі кутки обтираєш. Іди геть від мене! Будуть тебе люди боятись, але не будуть шанувати.

І дарунки Миколи були не прості, а небесні...

Ось як про це розповідає Іван Малкович: «Зимової ночі перед 19 грудня Святий Микола опускався на срібній вервечці з неба. Сивобородий, у довгій золотистій накидці він заходив до кожної хати і розкладав дітям у черевичок чи під подушку свої речудові небесні гостинці...»

А далі було веселе колядування та щедрування. Отож і вам усім доброї коляди! Будьте здорові, роботящі та милосердні на славу нашої матері України!

Ой хто, хто Миколая любить?

Ой хто, хто Миколая любить,
Ой хто, хто Миколаю служить,—
Тому, святий Миколай,
На всякий час помагай.
Миколаю!

Ой глянь, глянь на Вкраїну рідну,
Ой, глянь, глянь на змучену, бідну.
Проси в Бога ти їй долі.
Миколаю!

Ой, проси долі для Вкраїни,
Ой, нехай встане із руїни.
Доля й щастя най витає
В славі й волі хай засяє.
Миколаю!

* * *

В глибокій долині
Сталася новина,
Що Пречиста Діва-Мати
Породила сина.
(Двічі).

А як породила,
Стала йому співати:
— Люляй, люляй мій синочку,
Бо я вже йду спати.

— Мамо ж моя, мамо,
Зажди хоч хвилину —
Най я піду на небеса,
Принесу перину.

— Ой сину мій, сину,
Та ти ще не годен,
Бо ще нема три години,
Як ти ся народив.

— Мамо ж моя, мамо,
Чому я не годен? —
Я сотворив небо й землю,
Ще м ся не народив...

* * *

Темненька нічка тьмою світ закрила.
Темненька нічка тьмою світ закрила,
Тьмою світ закрила.

А Пречиста Діва по світу ходила.
Прийшла до багача, прийшла до багача,
На ніч ся просила:

— Пане господарю, переночуй мене,
Бо темная нічка, бо темная нічка
Находить на мене.

А той пан господар не хотів ночувати,
Сказав своїм слугам, сказав своїм слугам
Собаками гнати.

А тії собаки як ся налякали —
Перед Матір Божов, перед Матір Божов
На колінця впали,

А Пречиста Діва по світу ходила.
Прийшла до бідного, прийшла до бідного,
На ніч ся просила.

— Пустив би 'тя, пустив переночувати,
Але ж я не маю, але я не маю
Вечероньки дати.
— Не треба, не треба вечероньки твої,
Тільки пусти ж мене, тільки пусти ж мене
До стаєньки свої.
— Вставай, жінко, вставай, доки будеш спати? —
Щось наша стаєнька, щось наша стаєнька
Світлом засіяла.

То не сонце сходить, не місяць заходить.
То Пречиста Діва, то Пречиста Діва
Свого сина родить.

Старий рік минає, новий наступає,
Старий рік минає, новий наступає,
Христос ся рождає!

Посаг на всі часи

ЧОМУ В НАС «ВОДЯТЬ КОЗУ»?

Сьогодні світ починає «відкривати» Україну — молоду незалежну державу, як свого часу Колумб відкрив Америку. Це справді дуже дивно й майже неймовірно, що один з найбільших європейських народів протягом століть залишався за стіною невідомості для світу, що ототожнював нас то з поляками, то з росіянами, то ще з кимось. Але це факт, бо різні зайди провадили свою колонізаторську політику на українській землі таким чином, щоб ми, українці, стали чужаками у своєму домі, щоб поманкуртилися й духовно повироджувалися, щоб за нами взагалі не зосталося сліду в світовій цивілізації.

Наша мова, наша культура, наша духовність ніколи не мали державної підтримки. Навпаки — всіляко переслідувались і нищились. Але, говорячи словами великого Кобзаря, не вмирала душа наша. Вона жила в народних піснях, переказах, легендах. Вона озивалася своїм нескореним голосом у наших віруваннях і звичаях, приходила до нас у неповторних орнаментах народного мистецтва. «Пісне, моя ти сердечна дружино, Серця відрадо в дні горя і сліз. З хати вітця, як єдинеє віно, К тобі любов у життя я приніс»,— ці проникливо-сповідальні слова, мабуть, відомі кожному, хто бодай трохи причастився магією Франкової поезії. Справді, все оте фольклорне багатство від давніх обрядових співанок до вражаючих за своєю красою вишивок — то наше найдорожче віно, той духовний посаг, заповіданий нам далекими і близькими предками.

Отож, пропонуємо читачам «Голосу України» статтю-розвідку відомого письменника і фольклориста Степана Пушика «Чому в нас «водять Козу»! Це дослідження виразно засвідчує, що наша національна культура, наші народні звичаї мають глибоке коріння. Що ми колись, у сиву давнину, також були народом, який почував себе на рівних з усіма європейськими народами.

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ,
оглядач «Голосу України» з питань культури.

Степан ПУШИК

Звичай «водити Козу» настільки був поширений на Україні, що його не змогли знищити ні заклики з церковних амвонів, ні «експедиції» войовничих атеїстів, ні забуття. У збірнику «Колядки та щедрівки. Зимова поезія трудового року» (К., 1965) хоч і вміщено записи цього обряду, але пояснення подані загальними словами: «Звичай водити Козу є складовою частиною новорічних народних свят... Козу водили, починаючи від Різдвяного вечора аж до «щедрої куті», тобто до вечора напередодні Нового року. Подекуди з Козою ходили тільки ввечері під Новий рік».

Такий коментар дуже приблизний, а якщо відверто, неправильний, бо ж «щедрим вечором» у Галичині називають вечір не перед Новим роком, а перед Йорданом (Арданом), тобто Водосвяттям, коли наступає друга кутя й дівчата з хлопцями ходять щедрувати. На Бойківщині (наприклад, село Сваричів Рожнятівського району Івано-Франківської області) цей день і вечір називається «Щедра», і водять від хати до хати Козу, яку роблять так само, як і в інших місцевостях на Україні й у Молдавії: голова Кози з дерева чи з іншого матеріалу, а нижня частина — це хлопець або і два хлопці у вивернутих кожухах або ж накриті чимсь. Фантазія тих, хто збирається йти по селу з Козою, невичерпна.

В інших місцевостях, як ось на Волині, вечір перед Новим роком називається ще й Багатим. Зрозуміло, що це слово стоїть в одному етимологічному ряду зі словами «Бог», «бóгач». Зауважу заодно, що бойківське село Сваричів могло дістати свою назву від найдавнішого слов'янського бога Сварога, якого ототожнюють з небом (від «сварга») і Зодіаком. Від 6 до 18 січня якраз минає 12 днів, які відповідають 12 сузір'ям. Тому й Святого вечора перед Різдвом разом з кутею на стіл клали 12 страв, розводили вогонь у печі 12 полінами. Збруцький ідол теж був розділений на 12 гнізд, що відповідало 12 головним святам року. Відповідно й рік ділився на 12 місяців, день і ніч мали по 12 годин, а година ділилася на п'ять «дванадцяток», як і хвилина.

Знаючи це, ми навіть не запідозрюємо, що давні астрономи встановили: планета Юпітер (аналог нашого Перуна) робить свій повний оберт за 12 років, що й дало змогу 1/12 частину шляху, тобто 30 градусів зіставити з одним роком, і кожному дати назву: Щура, Тура, Тигра, Зайця, Дракона, Змії, Коня, Барана, Мавпи, Півня, Собаки, Свині. Відомий і 60-річний цикл (6 разів по 12 років), де вже кожний рік дістає й колір (синій, зелений, червоний, жовтий, білий, чорний). Наші волхви-дії, очевидно, знали про це, та в добу християнства тисячолітні вітри зарівняли все, якщо зважити, що певні знання з астрології трималися в секреті.

Але ось 12 сузір'їв Зодіака для наших предків таємницею не були. Про це засвідчує сам обряд водіння Кози, що відповідає сузір'ю Козерога. Цей мій здогад чудово підтверджується назвою грудня місяця. Козибрід — ось як називали його наші предки, бо ж Різдво святкувати треба за новим стилем 25 грудня, а Новий рік — 1 січня, як ми це й робимо в XX столітті.

Вислів «Він такий пан, що до нього й на козі не під'їдеш» має під собою товстий міфологічний пласт. Уже під час святкування Андрея дівчата й хлопці ворожать так само, як і під Новий рік, Святий і Щедрий вечори. За новим стилем свято Андрея святкується 13 грудня, а за старим — 30 листопада.

Уночі перед святом Андрея на дах могли витягнути воза, перегороджували плотами, шнурками, дротами стежки й дороги, зачиняли в хатах дівчат чи старих, виносили з обійстя на вулиці вихóдки; могли виперти на дах і теля. Це свято було рівнозначне святу Івана Купала, що наступає 7 липня за новим стилем і 24 червня за старим, коли молодь творить такі ж самі «збитки». Тільки свято Андрея перед найкоротшим днем і найдовшою в році ніччю, а Івана — після найдовшого дня й найкоротшої ночі.

Вночі перед святом Андрея дівчата варять вареники (балабушки), вносять або приводять у хату кота чи собаку. Чий балабушок тварина найперше схопить, та дівка цього року вийде заміж. Під тарілки також ховають косицю, гребінь і хустину, щоб знати, хто вийде заміж, хто ще дівуватиме, а хто вінка не доносить — покриється.

Найцікавіший обряд зберігся на Поділлі. Тут дівчата печуть «калату» («калиту») — великий круглий корж з діркою посередині, щоб його прив'язати до сволока. Одна з дівчат охороняє калату, а хлопці по черзі сідають на кочергу і їдуть той корж зубами кусати, примовляючи:

— А я буду Калату кусати!

Дівчина, яка стоїть на стільці охороняє коржа і погрожує:

— А я буду по зубах писати!

Вона й справді має в руці квача, намоченого у рідкій сажі, й намагається «писати» по зубах того, хто підстрибує на кочерзі, щоб надкусити калату.

Ця кочерга колись була звичайнісінькою Козою, яку в цей час виготовляють, щоб із нею ходити від Святого вечора до Щедрого, тобто тричі: на Різдво, на Василія (Новий рік) і на Щедру. Звідси й вислів: до нього й на Козі не під'їдеш! Щодо пана, то теж мався на оці міфологічний Пан, колишній бог худоби, лісів і полів, що відповідав індійському Пушану, входить у свиту Діоніса (Бахуса, Вакха, Евана, Загрея), ототожнювався з ним, з римськими Фавном і Сільваном. Греки його ім'я тлумачили, як «ВСЕ». Зрозуміло, що й наші предки ім'я Всеслав виводили від цього ж імені. Полоцький князь Всеслав Брячиславич у «Слові о полку Ігоревім» описаний саме таким «бісом», через те, що народився в «сорочці» й при втручанні волхвів. На мові наших предків це божество називалося дідьком, і уявлявся Пан на козячих ніжках, що відповідало зодіакальному знакові Козерога і назві грудня — козибрід. Це пояснюється ще й тим, що тепер були найдовші ночі, молодь жила надіями на майбутні шлюби. Цього Пана на Волині називали Капушем, звідси й назва сперми — капуцина. Інша назва Капуша — Пуць, а назву чоловічого статевого органа було утворено від цього слова. Збруцький ідол, копії якого є майже в усіх обласних краєзнавчих музеях, — це гігантський дітородний член, що передав ідею родючості й народжуваності, потенційної сили природи. Саме це і вкладалося в поняття Козерога.

(Далі буде).

Телеграфним рядком з Донецька

НА ОСТРІВ ШПІЦБЕРГЕН

Група науковців об'єднання «Респіратор» вилетіла на острів Шпіцберген, де в надрах шахти «Піраміда» вирує вогонь. Завдання донеччан — з допомогою власної високоякісної апаратури знайти технічне вирішення ліквідації пожежі. Фінансує відрядження спеціалістів з України об'єднання «Артикуголь».

«ЖОВТЕНЬ» І НОВА ПАРАФІЯ

Нову парафію освятили в селі Єлизаветівці, що в Мар'їнському районі. Ще до війни тут закрили церкву, а оце виявили турботу про вірую-чих. Більше того, місцевий колгосп «Жовтень» забезпечив сім'ю священика житлом.

ДИЧАВІЄМО!..

Незадоволені роботою міськелектротранспорту, роздючені пасажири побили жінку—водія трамвая та робітницю ТТУ. У відповідь працівники трамвайно-тролейбусного управління Донецька погрожують землякам страйком.

ПОЗАЗДРІТЬ ЗАВИДОВЦЯМ

Коли так повільно і важко нині будують, як не позаздрити жителям села Завидове-Кудашеве. Тут недавно відкрився Будинок культури. Новосілля, як і водиться, було з піснями, танцями, гостями.

НА РІЗДВО — ДО ДРУЗІВ

Під час зимових шкільних канікул Львівщину на запрошення місцевого обласного управління освіти відвідають сотні юних донеччан. Поїзд «Дружба» доставить їх у гості до своїх ровесників прямісінько на різдвяні свята.

ДОБРОДІЙСТВОМ — ПО БОСОНІЖЖЮ!

Чимало людей похилого віку, інвалідів одержали напередодні зими теплі чобітки, вироблені місцевою фірмою «Контур». Дефіцитне взуття для малозабезпечених Донеччини придбало за свій рахунок обласне відділення Українського фонду милосердя і здоров'я.

БІБЛІЯ В БІБЛІОТЕЦІ

Місіонерське християнське товариство «Світ Євангелія» відкрило в Макіївці першу в області бібліотеку духовної літератури. А благодійне товариство «Християнин» подарувало бібліотекам Горлівки понад три тисячі релігійних книг.

Юрій ДОЦЕНКО.

Дітям

СЯЄ ЯЛИНКА «АРТЕКА»

Різнобарвними лампочками заіскрилася в «Артеку» новорічна ялинка, встановлена в просторому залі палацу «Суук-Су». Цю старовинну назву повернуто приміщенню, яке довгі роки називалося палацом піонерів.

— Новий рік і Різдво у нашій дитячій республіці стануть святом відродження народних традицій та обрядів, — говорить заступник начальника головного управління «Артека» Сергій Єрохін. — Згадаємо з дітьми чудові вірші поетів, музику, розучимо пісні, колядки, ігри.

Після проголошення незалежності «України» в «Артеку» відпочивають здебільшого діти з нашої держави. Тільки кримчан нині налічується тут понад сто. Влітку сюди приїде багато дітей українського походження з Канади, США, Аргентини, Польщі, Чехо-Словаччини та інших країн.

Олександр ПІЛАТ.
Крим.

Заздримо

ДІД МОРОЗ НА МОТОБЛОЦІ

Конкурс «Український фермер» завершено! Опісля спільного засідання аграрного відділу «Голосу України» з керівництвом малого підприємства «Таврiяпроммашімпекс» дійшли консенсусу і вирішили:

преміювати (продати на пільгових умовах) трьома мотоблоками кращих українських фермерів 91-го року — Івана ГУСАРА (Тернопільська область), Віктора ШЕВЧЕНКА (Дніпропетровська область), Миколу УКРАЇНСЬКОГО (Херсонська область);

продовжити конкурс «Український фермер» в новому, 1992 році.

Сподіваємося, що з лібералізацією цін в «Українського фермера» з'являться нові учасники, а з переходом до ринку — нові спонсори.

Юрій НЕСТЕРЯК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Крісло для гостя

«УНІВЕРСАЛЬСЬКИЙ» ЕКСПЕРИМЕНТ

Державний академічний російський драматичний театр імені Лесі Українки проводить експеримент: п'єсу Славомира Мрожека «Посол» ставить польський актор Конрад Дембогурський. Прем'єра має відбутися в останній день січня 1992 року, тобто 31-го.

Конраду Дембогурському 31 рік, він закінчив акторське відділення Краківського театрального інституту. Потому працював у багатьох театрах світу. Останні роки — у Краківському театрі «Мандала» (до речі, цей театр влітку вперше приїздив до Києва).

— Конраде, наскільки мені відомо, ви ще й каскадер. Цього теж навчають у Краківському театральному?

— Та ні. Просто я з дитинства займався самбо і дзюдо. Ще мав знайомого, в якого було четверо коней, тож навчився їздити верхи, виконувати деякі трюки. Ну і, звичайно, фехтую на шпагах та шаблях.

— Чому ви вирішили поставити у Києві саме цю п'єсу?

— Бо вона, на мій погляд, актуальна для вашої країни саме тепер. У Польщі «Посол» написаний десять років тому, тривалий час був забороненим, а потім... Словом, багато змінилося за той час, і п'єса, на жаль, втратила свою актуальність.

— Про що ж вона?

— Це своєрідний психологічний аналіз, стану людини у момент її зіткнення з тоталітаризмом. Про те, чим керується людина у різних ситуаціях, — вірою чи впевненістю...

— Як би ви визначили жанр п'єси?

— Важко сказати. Тут переплелися трагедія і комедія, драма і абсурд. Втім, як і в житті...

— Як сталося, що саме ви, актор, ставите «Посла»?

— Перекладачка п'єси Ольга Кам'яна, до речі, колишня киянка, познайомила мене з актором Євгеном Паперним. Ми показали йому п'єсу, і він так «загорівся», що «пробив» усе це. Євген і виконує роль Посла.

— Скільки часу триватиме постановка?

— 44 дні до прем'єри.

— Як вам здається, постановка матиме успіх?

— Не знаю. Я абсолютно необізнаний щодо кон'юнктури у вашій країні. Подивимось...

Катерина ВОРОНЕНКО.
Фото Ірини ОСТАПЧУК.

З БЛАГОСЛОВЕННЯ ПАПИ

Реалії

Небагато, мабуть, знайдеться в Україні громадян, які б мали зустрічі з Папою Римським і були удостоєні його особистого благословення. Одним з таких щасливців є скрипаль Богодар Которович — народний артист України, лауреат Державної премії імені Т. Шевченка, професор Київської державної консерваторії. Саме це високе благословення, вважає Богодар Антонович, допомогло йому у творчості. Протягом останнього року він із тріумфом виступав у Польщі, Італії, Англії, Канаді. Не менше радості принесли відомому українському скрипалеві і його учні. Десятикласник музичної школи-інтернату імені М. Лисенка Олександр Семчук став лауреатом міжнародного конкурсу в Німеччині; переможцем цього ж творчого змагання, а також лауреатом конкурсу в Лондоні визначено учня одинадцятого класу Євгена Андрусенка. А напередодні Нового року прийшла приємна звістка з Італії, де на міжнародному конкурсі камерних ансамблів другої премії удостоєно студентку другого курсу консерваторії Аліну Комісcарову та її концертмейстера Євгенію Басалаєву.

Сергій П'ЯТЕРИКОВ.

На знімках: Богдар Которович під час аудієнції у Папи Римського; в одному з класів консерваторії (зліва направо) концертмейстер Євгенія Басалаєва, скрипалі Олександр Семчук, Євген Андрусенко, Аліна Комісcарова, професор Б. Которович.

Фото автора.

Одеса: морська хроніка

ПОРТИ ОБИРАЮТЬ ПРЕЗИДЕНТА

Представники морських торгових портів України на установчій конференції утворили власну асоціацію. Її президентом став начальник Одеського порту М. Павлюк. Головна мета об'єднання — соціальний, економічний та правовий захист трудових колективів, узгодження ринкової політики.

З-ПІД ОБСТРІЛУ — НА ВІДПОЧИНОК

Баскомфлот, профспілковий комітет плавскладу та адміністрація Українського Дунайського пароплавства виділили всім членам екіпажу теплохода «Ворошиловград» безкоштовні сімейні путівки до санаторіїв та будинків відпочинку. Нагадаємо, це те судно, яке потрапило під обстріл на Дунаї близько югославського міста Вуковар.

ДО ХАЙФИ ПОДАТИ РУКОЮ

Відкрито нову судноплавну лінію — до ізраїльського міста Хайфа. На перших порах її обслуговуватиме грецький теплохід «Медитерініам скай» («Середземне небо»). Першими до Хайфи вирушили емігранти, туристи й ділові люди.

СТАВ МОРЯК МЕДИКОМ

В Одеському медінституті, пройшовши курс навчання, успішно склала іспити перша група моряків, які відтепер одночасно зі своїми прямими обов'язками зможуть також виконувати обов'язки суднових медиків. Моряки одержали сертифікати міжнародного зразка.

ПО ВАЛЮТУ — ПІД ВІТРИЛАМИ

Парусне судно «Дружба» Одеської державної морської академії, що його досі використовували в навчальних цілях, почало заробляти валюту. На його круїзні рейси до Мальти й до Туреччини прагнуть потрапити не менше, ніж на рейси комфортабельних чорноморських лайнерів.

СПІТКНУВСЯ ОБ ЗОЛОТО

Австрійські поліцейські були вкрай здивовані візитом боцмана теплохода «Корнойбург» Українського Дунайського пароплавства. Анатолій Ейман вручив їм три сумки, сказавши: «Шукайте власника». У сумках виявилися колекція рідкісних монет, вироби із золота, оздоблені коштовним камінням. Моряк знайшов усе це під час прогулянки Віднем.

Георгій ВОРОТНЮК.

Пр

Щойно
ліття засн
фонду Алі
Лауреат
галузі фі
ни стали
генського
університе
Берт Закм
ки й хім
професор
і швейцар
Ріхард Ер
професор
ситету Ро
тури — п
Недін Го
ка премія
Аун Сан
(колишньо

Пс

Про П
ніби для
чис
ніч
мав, одн
гріє, нем
штани»,
лософ, в

А от
ївський
Скіфії (
на шта
заробляє
кою (зв
строван
нашої д
на антол
тичної
р
там не
вірші Ч

Так о
рідний
заворож
чі, й «
починаю
«Ч»=90
то знак
своєму
нін має
Словове
означає
лун —
мовлене
— вид
не). Рі
пейське
ване на
тери з'
но звуч
дорівню
«М» —
«сім-со
дев'ять
був по
для мо
гось не
компле
тризубі
число
про Ко
теж ма
лендар

Крут
Словов
арифме
віщо?
істинн
матема
собом
Слово
каю
символ
лень с.

Заздримо

ДІД МОРОЗ НА МОТОБЛОЦІ

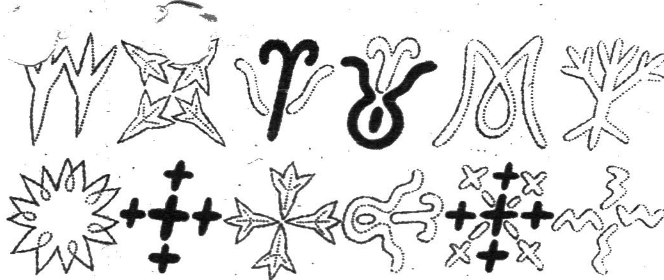
Конкурс «Український фермер» завершено! Опісля спільного засідання аграрного відділу «Голосу України» з керівництвом малого підприємства «Тавріяпроммашімпекс» дійшли консенсусу і вирішили:

преміювати (продати на пільгових умовах) трьома мотоблоками кращих українських фермерів 91-го року — Івана ГУСАРА (Тернопільська область), Віктора ШЕВЧЕНКА (Дніпропетровська область), Миколу УКРАЇНСЬКОГО (Херсонська область);

продовжити конкурс «Український фермер» в новому, 1992 році.

Сподіваємося, що з лібералізацією цін в «Українського фермера» з'являться нові учасники, а з переходом до ринку — нові спонсори.

Юрій НЕСТЕРЯК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Премії Нобеля вручено. І цього ...

Щойно світ відзначив 90-ліття заснування іменного фонду Альфреда Нобеля.

Лауреатами цього року в галузі фізіології та медицини стали професори Геттінгенського й Гейдельберзького університетів Ервін Нейер і Берт Закман, у галузі фізики й хімії — французький професор П'єр-Жіль де Жен і швейцарський науковець Ріхард Ернст, економіки — професор Чікагського університету Рональд Коус, літератури — письменниця з ПАР Недін Гордимер. Нобелівська премія миру дісталася Аун Сан Су Чжі з М'янми (колишньої Бірми).

Під склепінням знаменитої ратуші «Три корони» в Стокгольмі відбулися розкішні бенкети на честь нових лауреатів. Колись по цьому паркету Золотого залу величаво ступали Мечников, Павлов, Капіца, Бунін, Шолохов, Бродський, Солженіцин... Понад два десятки громадян колишнього Союзу удостоєні нобелівського золота.

У реєстрі лауреатів найпрестижнішої премії світу я наївно шукала світил з українськими прізвищами.

— Чому в нас немає Нобелівських лауреатів? — перепитав заступник голови Комісії Верховної Ради з питань освіти і науки Павло Кислий.— У колишній унітарній державі часто народжувалися унікальні ідеї світового рівня, але поки вони проростали крізь поверхи адміністративного управління, поки пробивалися крізь «мезозойський рівень» нашого технічного устаткування, в іншій країні цю ідею вже втілювали і публікували у світовій пресі результати досліджень. Наприклад, позаторік лауреатом Нобелівської премії за відкриття в галузі надпровідності матеріалів став

Факт і коментар

Одеса: морська хроніка

ПОРТИ ОБИРАЮТЬ ПРЕЗИДЕНТА

Представники морських торгових портів України на установчій конференції утворили власну асоціацію. Її президентом став начальник Одеського порту М. Павлюк. Головна мета об'єднання — соціальний, економічний та правовий захист трудових колективів, узгодження ринкової політики.

З-ПІД ОБСТРІЛУ — НА ВІДПОЧИНОК

Баскомфлот, профспілковий комітет плавскладу та адміністрація Українського Дунайського пароплавства виділили всім членам екіпажу теплохода «Ворошиловград» безкоштовні сімейні путівки до санаторіїв та будинків відпочинку. Нагадаємо, це те судно, яке потрапило під обстріл на Дунаї близько югославського міста Вуковар.

ДО ХАЙФИ ПОДАТИ РУКОЮ

Відкрито нову судноплавну лінію — до ізраїльського міста Хайфа. На перших порах її обслуговуватиме грецький теплохід «Медитериніам скай» («Середземне небо»). Першими до Хайфи вирушили емігранти, туристи й ділові люди.

СТАВ МОРЯК МЕДИКОМ

В Одеському медінституті, пройшовши курс навчання, успішно склала іспити перша група моряків, які відтепер одночасно зі своїми прямими обов'язками зможуть також виконувати обов'язки суднових медиків. Моряки одержали сертифікати міжнародного зразка.

ПО ВАЛЮТУ — ПІД ВІТРИЛАМИ

Парусне судно «Дружба» Одеської державної морської академії, що його досі використовували в навчальних цілях, почало заробляти валюту. На його круїзні рейси до Мальти й до Туреччини прагнуть потрапити не менше, ніж на рейси комфортабельних чорноморських лайнерів.

СПІТКНУВСЯ ОБ ЗОЛОТО

Австрійські поліцейські були вкрай здивовані візитом боцмана теплохода «Корнойбург» Українського Дунайського пароплавства. Анатолій Ейман вручив їм три сумки, сказавши: «Шукайте власника». У сумках виявилися колекція рідкісних монет, вироби із золота, оздоблені коштовним камінням. Моряк знайшов усе це під час прогулянки Віднем.

Георгій ВОРОТНЮК.

...перним. Ми показали йому п'єсу, і він так «загорівся», що «пробив» усе це. Євген і виконує роль Посла.

— **Скільки часу триватиме постановка?**

— 44 дні до прем'єри.

— **Як вам здається, постановка матиме успіх?**

— Не знаю. Я абсолютно необізнаний щодо кон'юнктури у вашій країні. Подивимось...

Катерина ВОРОНЕНКО.
Фото Ірини ОСТАПЧУК.

...ВЕННЯ ПАПИ

Реалії

Характерники

ПоворОЖИ МЕНІ, ВОЛХВЕ

Про Піфагора одні казали, ніби для нього Богом було чис[illegible]іші ж к[illegible]и, що він ніч[illegible]акого й [illegible]мислі не мав, однак легенда й досі гріє, немов оті «піфагорові штани», яких знаменитий філософ, відомо ж, не носив.

А от Володя Чупринін, київський художник родом із Скіфії (де нині Запоріжжя), на штани для себе й дітей заробляє книжковою графікою (зверніть увагу на ілюстровану ним хрестоматію нашої давньої літератури чи на антологію української еротичної поезії — вона незабаро[illegible]йде у [illegible] будуть там не лише ма[illegible]нки, а й вірші Чупринина).

Так ось, Чупринін — наш рідний сучасний піфагорієць, заворожений Числом. До речі, й «число», і «Чупринін» починаються на «Ч», а «Ч»=90, крім того, «Ч» — то знак руки і року. Але у своєму піфагорійстві Чупринін має інше ім'я — Волхв Слововежа. Псевдонім цей означає приблизно таке: Чаклун — здатний — бачити — мовлене — слово — і чути — видиме — слово (написане). Річ у тім, що індоєвропейське бачення світу засноване на літері, але ще до літери з'явилося число, й воно звучало! «Ч», як сказано, дорівнювало 90, «О» — 70, «М» — 40. От звідки танець «сім-сорок», що дає 280, або дев'ять місяців, тобто танець був побажанням плідності для молодої сім'ї. Щоб у когось не заграв національний комплекс, додамо: у нашому тризубі закодоване те саме число — 280, а наша казка про Колобка, за Слововежею, теж має певне числове й календарне значення.

Круто? Авжеж. Але Волхв Слововежа здатен усю цю арифметику намалювати. Навіщо? А на те, що він, як істинний піфагорієць, вважає математику, як і музику, засобом очищення душі. Сам Слововежа каже так: я шукаю математично вивірені символи космологічних уявлень слов'ян.

Для пошуків Володя утворив разом із Танею, дружиною, творчу родину «Горудень». Горудень — це місяць грудень, коли (25-го числа) день починає йти вгору, праслов'янський Новий рік, день народження Бога світла, день, коли жінка-земля, яку поневолив Зимій—гору—ніч (Горинич?!), пробуджується від змертвіння. Тільки протягом минулого року «Горуднем» виставлено на люди сто картин, іменованих «візуаліями українського неоархаїчного світогляду, або слов'янськими графієросами». Останнє слово тут означає «просвітлені тексти».

Перше знайомство з графієросами — німий шок, ніби людина і справді переноситься на кілька тисячоліть назад, без підготовки. Слововежа каже: буває — не розуміють, але я розраховую на генетичну пам'ять. Настане час, коли всі читатимуть графієроси, як нині фахівці читають орнаменти старовинних вишивок. Чи зрозуміли б мої графієроси наші давні предки? Гадаю, їм би це було не так важко, як сучасникам...

На жаль, графієроси важко репродукувати в газеті. Тому Волхв Слововежа подарував читачам «ГУ» на Новий рік дванадцять створених ним оберегів. Оберіг — це не прикраса, а закодоване уявлення. Це як перехреститися, каже Волхв. Приміром, перший оберіг («пташиний слід») є знаком доброї вісті й весняного рівнодення. Праворуч нього — знак «до гнізда», знак святості сімейства, знак, що оберігає ваші добрі наміри. Третій знак — знак першої борозни й першого кохання. За ним — знак засіяної борозни. Перший знак у другому ряду («сім М») — вже знайоме вам число 280, оберіг матері й дитини. Зрештою, й інші обереги звернені до життєстверджуючого ритму Всесвіту, добра, спокою, впевненості...

Віталій ЖЕЖЕРА.

Прецедент

ПРИСЯГАЄМО НА ВІРНІСТЬ

В одній з частин бригади внутрішніх військ, що дислокується у Львові, замайорів освячений священиками національний прапор. Воїни-новобранці, офіцери та прапорщики присягли на вірність народу України. Присяга звучала двома мовами — українською та російською.

У церемонії взяли участь керівники обласної та міської Рад, представники Спілки офіцерів, батьки та рідні військовослужбовців. Окрім привітань, у військовій частині вперше прозвучали незвичні мелодії: «Ще не вмерла Україна», «Многая літа», українські похідні пісні й марші.

22 січня на вірність Україні присягатимуть воїни ПРИКВО.

Володимир ПРЯДКО.
Львів.

ЩО ТАМ НА СОНЦІ?

Сьогодні, коли ніхто не знає, що буде завтра, хочеться, щоб хтось авторитетний заспокоїв, допоміг заглянути в невідоме. З'явилася маса віщунів, ворожок, пророків. Астрологи вивчають розташування Сонця і зірок, намагаються зрозуміти поведінку планет.

Але не лише знавці оккультних наук стежать за світилами. В наш непевний час цим займаються ще й фізики.

Доктор наук Олександр Васильович Вороженко з обсерваторії Академії наук України до пропозиції дати якийсь суто науковий прогноз на 1992 рік поставився дещо скептично. Сказав, що Сонце і планети вони, звичайно, вивчають, але оперують категоріями, які можуть дещо розчарувати загал. Завідуючий відділом фізики Сонця тієї ж обсерваторії Роман Іванович Костик дещо повідомив. Так, діяльність нашого світила впливає на людей. Пік одинадцятирічного циклу сонячної активності припадає на кінець 1991 року і, можливо, на початок 92-го. Та зашкодити це може хіба що людям з серцево-судинними захворюваннями. Деякі зміни можуть статися в кліматі, але тільки через пару років.

А директор обсерваторії Київського держуніверситету Володимир Володимирович Тельнюк-Адамчук сказав: «Приходьте, поговоримо. Нічого не приховаємо».

Отже, на відміну від любителів Сонця його служителі настроєні серйозно. Та це не тема новорічного номера...

Костянтин ПАРИШКУРА.

...емії Нобеля вручено. І цього разу — не нам

т відзначив 90-
ання іменного
еда Нобеля.
цього року в
огії та медици-
офесори Геттін-
ейдельберзького
Ервін Нейер і
, у галузі фізи-
— французький
р-Жіль де Жен
ий науковець
т, економіки —
агського універ-
ьд Коус, літера-
менниця з ПАР
мер. Нобелівсь-
миру дісталася
Чжі з М'янми
Бірми).

Під склепінням знаменитої ратуші «Три корони» в Стокгольмі відбулися розкішні бенкети на честь нових лауреатів. Колись по цьому паркету Золотого залу велично ступали Мечников, Павлов, Капіца, Бунін, Шолохов, Бродський, Солженіцин... Понад два десятки громадян колишнього Союзу удостоєні нобелівського золота.

У реєстрі лауреатів найпрестижнішої премії світу я наївно шукала світил з українськими прізвищами.

— Чому в нас немає Нобелівських лауреатів? — перепитав заступник голови Комісії Верховної Ради з пи-

Факт і коментар

тань освіти і науки Павло Кислий. — У колишній унітарній державі часто народжувалися унікальні ідеї світового рівня, але поки вони проростали крізь поверхи адміністративного управління, поки пробивалися крізь «мезозойський рівень» нашого технічного устаткування, в іншій країні цю ідею вже втілювали і публікували у світовій пресі результати досліджень. Наприклад, позаторік лауреатом Нобелівської премії за відкриття в галузі надпровідності матеріалів став швейцарський учений Мюллер. Але перші досліди саме з цієї проблематики провів радянський фізик Лазарєв. І лише тому, що він не мав сучасного устаткування, швейцарець закінчив свої експерименти раніше, став лауреатом, а вся робота Лазарєва по суті, пішла нанівець.

На жаль, ми часто запізнювалися, нам часто не таланило. Свого часу, як про потенційних нобелівських лауреатів говорили про українського фізика і перекладача Івана Пулюя, майстра слова Івана Франка, Василя Стуса, Миколу Бажана, Володимира Винниченка, Олеся Гончара... Але з різних причин ніхто з них так і не став високим лауреатом.

Наша наука поки що не робиться «на вістрі пера», наших наукових досягнень поки що не знає світ, рівень нашого технічного устаткування поки що так і не піднявся вище від печерного. Можливо, колись відпаде необхідність вживати у цьому контексті частку «не», і під склепінням «Трьох корон» відлунюватимуть кроки і українських лауреатів. А поки що премії Нобеля вручено. На жаль, ще раз — не нам.

Катерина КІНДРАСЬ.

Новинки

Хмельницький завод термопластавтоматів розпочав серійний випуск верстатів, які вироблять шприци одноразового використання. А виробниче об'єднання «Адвіс» (колишній завод тракторних агрегатів) готується виробляти голки до них.

* * *

На виробничому об'єднанні «Новатор» розроблено за світовими стандартами двокасетну стереомагнітолу «Тарнава-210С». Першу експериментальну партію вже продано в порядку заохочення працівникам, які впроваджували новинку. Серійно її почнуть випускати вже цього року.

* * *

Віднедавна продукцією полонського заводу «Маяк» стали ще й меблі з лози для дач, альтанок та віталень. Легкі зручні речі мають неабиякий попит серед сільського й міського населення. Вони відносно недорогі, а виготовлені з високим художнім смаком.

Михайло ВАСИЛАШКО.

Хмельницька область.

Телевізори четвертого покоління «Агат-403» почали випускати на Городнянському телевізійному заводі. Нову модель можна використовувати і як магнітофон.

* * *

157 колективів Бахмацького району у складчину купили у відомої японської фірми «Алона» апаратуру для ультразвукового обстеження хворих. Її встановлено у кабінеті діагностики райлікарні.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігівська область.

Характерники

...РОЖИ МЕНІ, ...ОЛХВЕ

ора одні казали,
ого Богом було
к... и, що він
й ... мислі не
легенда й досі
оті «піфагорові
: знаменитий фі-
о ж , не носив.

дя Чупринін, ки-
жник родом із
ині Запоріжжя),
ія себе й дітей
ижковою графі-
ь увагу на ілю-
и хрестоматію
ї літератури чи
української еро-
вона незаба-
будуть
мал...нки, а й
іна).

упринін — наш
ий піфагорієць,
Числом. До ре-
, і «Чупринін»
на «Ч», а
м того, «Ч» —
і року. Але у
орійстві Чуприн-
ім'я — Волхв
Псевдонім цей
лизно таке: Чак-
ий — бачити —
слово — і чути
слово (написа-
м, що індоєвро-
ння світу засно-
і, але ще до лі-
ся число, й во-
Ч», як сказано,
90, «О» — 70,
от звідки танець
що дає 280, або
ів, тобто танець
ням плідності
сім'ї. Щоб у ко-
в національний
дамо: у нашому
оване те саме
, а наша казка
за Слововежею,
е числове й ка-
ння.

кеж. Але Волхв
датен усю цю
намалювати. На-
е, що він, як
агорієць, вважає
к і музику, за-
ня душі. Сам
же так: я шу-
гично вивірені
ологічних уяв-

Для пошуків Володя утворив разом із Танею, дружиною, творчу родину «Горудень». Горудень — це місяць грудень, коли (25-го числа) день починає йти вгору, праслов'янський Новий рік, день народження Бога світла, день, коли жінка-земля, яку поневолив Зимій—гору—ніч (Горинич?!), пробуджується від змертвіння. Тільки протягом минулого року «Горуднем» виставлено на люди сто картин, іменованих «візуаліями українського неоархаїчного світогляду, або слов'янськими графієросами». Останнє слово тут означає «просвітлені тексти».

Перше знайомство з графієросами — німий шок, ніби людина і справді переноситься на кілька тисячоліть назад, без підготовки. Слововежа каже: буває — не розуміють, але я розраховую на генетичну пам'ять. Настане час, коли всі читатимуть графієроси, як нині фахівці читають орнаменти старовинних вишивок. Чи зрозуміли б мої графієроси наші давні предки? Гадаю, їм би це було не так важко, як сучасникам...

На жаль, графієроси важко репродукувати в газеті. Тому Волхв Слововежа подарував читачам «ГУ» на Новий рік дванадцять створених ним оберегів. Оберіг — це не прикраса, а закодоване уявлення. Це як перехреститися, каже Волхв. Приміром, перший оберіг («пташиний слід») є знаком доброї вісті й весняного рівнодення. Праворуч нього —, знак «до гнізда», знак святості сімейства, знак, що оберігає ваші добрі наміри. Третій знак — знак першої борозни й першого кохання. За ним — знак засіяної борозни. Перший знак у другому ряду («сім М») — вже знайоме вам число 280, оберіг матері й дитини. Зрештою, й інші обереги звернені до життєстверджуючого ритму Всесвіту, добра, спокою, впевненості...

Віталій ЖЕЖЕРА.

Прецедент

ПРИСЯГАЄМО НА ВІРНІСТЬ

В одній з частин бригади внутрішніх військ, що дислокується у Львові, замайорів освячений священиками національний прапор. Воїни-новобранці, офіцери та прапорщики присягли на вірність народу України. Присяга звучала двома мовами — українською та російською.

У церемонії взяли участь керівники обласної та міської Рад, представники Спілки офіцерів, батьки та рідні військовослужбовців. Окрім привітань, у військовій частині вперше прозвучали незвичні мелодії: «Ще не вмерла Україна», «Многая літа», українські похідні пісні й марші.

22 січня на вірність Україні присягатимуть воїни ПРИКВО.

Володимир ПРЯДКО.

Львів.

ЩО ТАМ НА СОНЦІ?

Сьогодні, коли ніхто не знає, що буде завтра, хочеться, щоб хтось авторитетний заспокоїв, допоміг заглянути в невідоме. З'явилася маса віщунів, ворожок, пророків. Астрологи вивчають розташування Сонця і зірок, намагаються зрозуміти поведінку планет.

Але не лише знавці окультних наук стежать за світилами. В наш непевний час цим займаються ще й фізики.

Доктор наук Олександр Васильович Вороженко з обсерваторії Академії наук України до пропозиції дати якийсь суто науковий прогноз на 1992 рік поставився дещо скептично. Сказав, що Сонце і планети вони, звичайно, вивчають, але оперують категоріями, які можуть дещо розчарувати загал. Завідуючий відділом фізики Сонця тієї ж обсерваторії Роман Іванович Костик дещо повідомив. Так, діяльність нашого світила впливає на людей. Пік одинадцятирічного циклу сонячної активності припадає на кінець 1991 року і, можливо, на початок 92-го. Та зашкодити це може хіба що людям з серцево-судинними захворюваннями. Деякі зміни можуть статися в кліматі, але тільки через пару років.

А директор обсерваторії Київського держуніверситету Володимир Володимирович Тельнюк-Адамчук сказав: «Приходьте, поговоримо. Нічого не приховаємо».

Отже, на відміну від любителів Сонця його служителі настроєні серйозно. Та це не тема новорічного номера...

Костянтин ПАРИШКУРА.

Дебют

ПРИЙШЛА РУСЛАНА...

до мами на роботу. Це звична ситуація. То садочок на ремонті, то у школі вчителька захворіла. Мало не щодня гасають службовими коридорами дітлахи.

Русланка чемно, але з цікавістю, оглянула кабінети маминих друзів. Потім удвох вони спустилися до буфету пообідати. А там така їжа, що від одного її вигляду стає зле. Дівчинка взяла собі склянку березового соку й булочку. Тим і наситилася. Піднявшись нагору до кабінету, взялася за роботу. Позамітала, витерла порох, посклала книги. Тоді присіла на стільця і стала плести гачком. І це в неї виходило дуже майстерно.

Коли все поробила, вже й посутеніло. Мама працює. І вона примостилася до машинки. Подивилася у вікно, а там — ніч. І Руслана надрукувала цього вірша. Він не перший у неї. Вона пише їх так само органічно, як дихає, як живе у свої одинадцять років. Мені довелося бачити Руслану на прогулянці в лісі, спостерігати, як вона завмирає над метеликом, над травинкою. Букетик лісових квітів вона тут же піднесла мамі. Кожне враження звіряється з маминим.

Мама не хотіла, щоб цей вірш був надрукований. Мовляв, рано ще, та й мало що хтось може подумати. Втім, призналася, що у віці Русланки писала значно гірше. Це зізнання й стало останнім аргументом на користь її доньки.

СТРАШНА ТАЄМНИЦЯ

Ніхто ще не знає страшну таємницю,
Що в небі буває, коли всі заснуть.
Коли все стихає: і жовта пшениця,
Й птахи не літають, і звірів не чуть!
Тоді починають великі сузір'я,
Маленькі зірчатка і місяць-король
Співати, стрибати, казати прислів'я,
На вечір наступний складати пароль!
Спитаєте: «Де вони взяли прислів'я,
Пісень українських хто їх навчав?»
Скажу я вам просто: «Великі сузір'я
У гномиків добрих — маленька свіча!»

Розповіла про Руслану Людмила БАРАНЕВИЧ.

На знімку: Руслана Пісоцька.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ПОГОДА

3—4 січня на Україні тепло, у північній половині подекуди невеликі опади, переважно у вигляді дощу, на решті території без опадів, вночі і вранці подекуди туман, на дорогах ожеледиця. Вітер південно-західний, 5—12, у Прикарпатті пориви 15—20 метрів на секунду. Температура вдень 1—7 градусів тепла, вночі від 3 градусів морозу до 3 градусів тепла.

По Київській області сьогодні вдень переважно без опадів, на дорогах ожеледиця, вітер північно-західний, 5—10 метрів на секунду. Температура 1—6 градусів тепла.

ДАЄШ СТОГОЛОВОГО СОМА!

Кажуть, що затяті рибалки — от-т-такенні брехуни... пробачте, вигадники. І справді. Коли їх послухаєш, то здається, що в наших річках і озерах немає нормальної риби. Що не карась — то кит прісноводний, що не щука — то якась українська Нессі.

Удар! Сніп іскор! Але сили віддані боротьбі до краплини. Перемога! Та що це?! Що лежить біля моїх ніг?! Монстр? Мутант? Творіння Чорнобиля? Сіамські близнюки?

Двоголовий сом, який, судячи з усього, має електричний розряд...

Уранці я відвіз рибину до Академії наук України, де її тепер досліджують.

Репліка

Про цю моторошну історію повідав на сторінках «Комсомольской правды» киянин Є. Золотоверський — рибалка, який вивудив із Дніпра підводне чудо-юдо. Автор статті «Одна голова добре, а дві — страшно», певне, не гадав, що деякі вчені, журналісти, просто допитливі кинуться в установи АН України, щоб на власні очі побачити двоголового сома.

Кинувся з ними і я. Відразу ж — в Інститут зоології, де знають про риб усе, скільки б голів вони не мали, і де повинні досліджувати дніпровського монстра. Серйозні вчені не втрималися від сміху. Сома в них немає. В інших інститутах — теж. Є лише двоголові гади, яких, до речі, виловили за тисячі кілометрів від Чорнобиля і задовго до аварії.

З'ясувалося, по-перше, що рибалка не сам передав АН свій чудернацький улов, а буцімто через якогось приятеля. По-друге, сказали вчені, Є. Золотоверський працює на кіностудії, а там, у цеху бутафорії, можна «породити» будь-якого сома — і п'яти-, і десяти-, і стоголового. Не для риболовлі, звичайно, а для фантастичного чи казкового фільму. Щоб страшно було!

Олександр ВИНОКУРОВ.

Чергова по випуску новин Людмила БАРАНЕВИЧ. Тел. 446-61-13.

ЗГАДАЙМО, БРАТТЯ, РІК МИНУЛИЙ!

Ми молилися, не знаючи слів

Я людина врівноважена, не належу ні до віруючих, ні до фанатиків. Але день 24 серпня торкнув у душі струни, які до того часу мовчали. Цього дня, проходячи повз Верховну Раду, я мимоволі зупинився, а потім вирішив послухати, про що гомонять люди на площі біля цього будинку. Передусім тому, що мене вразили напруга і чекання чогось на обличчях людей. Коли ж із динаміків пролунав голос головуючого про підсумки голосування Акта незалежності України, якась невідома сила мене, як і багатьох інших поставила на коліна. І хоча багато хто з нас слів молитви не знав, наче змовившись, ми повторювали: «Слава Богові, Україна вільна». Тоді я вперше відчув себе невід'ємною часткою українського народу.

Анатолій ВАСИЛЕНКО, інженер.

ВІВАТ, ГРИВНА!

Отже, цього року в обіг увійде гривна — українська національна грошова одиниця. Без своїх грошей державність неможлива. Це аксіома. Про це йшлося в основних економічних законах, прийнятих минулого року Верховною Радою України. Пропонуємо новорічне інтерв'ю із заступником голови правління Національного банку України **Олександром САВЧЕНКОМ.**

— Олександре Володимировичу, перед розмовою про суто національну валюту кілька слів про її попередника — купони багаторазового використання. Коли їх буде запроваджено, у якій пропорції буде видаватися зарплата, чи досить їх надруковано?

— Купонів достатньо. Вони завозяться партіями. Щодо пропорції у зарплаті, то це стане відомо за два дні до введення купонів. Скоріше, їх частка становитиме 25—30 відсотків у зарплаті чи пенсії. Тобто покриватимуть витрати на придбання продовольчих товарів. А далі — побачимо. Введення купонів узгоджується з Росією, адже вона відпускає ціни. Треба це робити разом.

Думаю, що Росія не готова до лібералізації цін, тож просить перенести строк введення купонів, хоча я особисто вводив би їх негайно. Проте купони не вирішать проблему захисту ринку хоча б тому, що самі потребують захисту. Вони не так надійно виготовлені, як гроші, термін їх обігу у десять разів менший, ніж у грошей, тощо.

— Гроші нам друкуватиме канадська фірма «Канадіен Банк ноут». Чому саме ця фірма? Адже останнім часом ходить багато недобрих чуток щодо цієї фірми. І така вона, і сяка...

— Так, інсинуацій щодо цієї фірми багато. Але це єдина фірма, яка взялася виготовити гроші вже нинішнього року. Інші за це не бралися. Щоб виконати наше замовлення, канадці працюватимуть у три зміни. Вони закупили додаткове обладнання. До речі, фірма друкувала гроші ще для царського уряду Росії. Її послугами користується півсвіту. Вона входить до всесвітньої асоціації підприємств, яким дано право друкувати гроші. Таких фірм 3—4 у світі — у Канаді, Франції, Швейцарії, Японії, Південно-Африканській республіці.

— Кажуть, що після надрукування грошей матриці залишаються у канадців. Тоді емісії слід чекати і з Канади...

— По-перше, фірма існує близько 200 років, і за цей час не було жодного порушення з боку компанії. Честь фірми — це її прибуток. По-друге, всі матриці і обладнання будуть передані в Україну для створення спільного підприємства — з друкування грошей, паспортів, інших цінних паперів. До речі, уже навіть під неіснуюче СП є замовлення деяких країн Африки і Азії. Це нам гарантує канадська сторона.

— Якого номіналу будуть банкноти?

— Одна, дві, п'ять, десять, двадцять, п'ятдесят, сто гривен. Більші номінали друкувати небезпечно, тому що для таких банкнот потрібен суперзахист, а це додаткові витрати.

— Я знаю, що ви не прихильник друкування грошей в Італії, як хотів зробити уряд. Чому?

— Якби італійці виготовили нам валюту цього року, то чому б і ні. Але вони гарантують тільки 1993-й рік. Такий строк — катастрофа для України. Є інформація, що Росія готується ввести свою валюту. А ми все розкачуємося, та пару випускаємо у гудок. Треба вчитися у європейців. Хорватія і Словенія вже ввели свою валюту. У будь-якій країні світу немає проблем із друкуванням грошей. У нас же з мухи зробили слона. Весь світ знає, що власні гроші — це прибуткова сфера. Одна банкнота дає прибуток у 75 відсотків своєї вартості.

— У документах СНД йдеться про єдиний карбованцевий простір. Правда, обумовлено, що кожна держава за погодженням з іншими може вводити свої гроші. А якщо члени СНД не погодяться, щоб Україна вводила свою валюту, що тоді робити?

— Треба виходити із СНД. Але я не думаю, що співдружність погодиться з цим, адже вона покладає великі надії на Україну.

Між іншим, члени європейської валютної співдружності з 1998 року хочуть запровадити єдину валюту. Але це зовсім не означає, що буде єдина банкнота. Буде фіксований курс обміну. Національні валюти як були, так і будуть.

Вів розмову Леонід БРОВЧЕНКО, Фоторепродукція Олександра КЛИМЕНКА.

ВОНИ БУЛИ ПЕРШИМИ

МИНУЛИЙ 1991-Й СТАВ РОКОМ ТРІУМФУ «СЕПАРАТИСТСЬКИХ ІЛЮЗІЙ». НАЙІЛЮЗОРНІШОЮ З НИХ БУЛА ІДЕЯ СТВОРЕННЯ УКРАЇНОЮ ВЛАСНИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Оплот імперії, Радянська Армія здавалася монолітом навіки. Але все тече, все змінюється. Могутня держава в державі спочатку дала тріщини, а потім почала руйнуватися. Першими стали розхитувати колоса на глиняних ногах національно свідомі офіцери. І не тільки українці.

Вірменин В. Мартиросян став неформальним лідером українського офіцерства, яке, пересвідчившись, що Радянська Армія — це філія ГУЛАГу, виступило за демонтаж «непобедимой и легендарной» і створення на її уламках національних збройних сил.

27—28 липня офіцери України в колишньому приміщенні Центральної Ради по вулиці Володимирській у Києві зібралися на свій І з'їзд. Полковник В. Лазоркін, підполковник Г. Омельченко, капітан В. Чечило... Кожен з них ризикував кар'єрою, благополуччям сім'ї, власним майбутнім. І разом з тим кожен усвідомлював: коли не я, то хто ж.

Патріоти України створили на з'їзді свою незалежну офіцерську спілку. Перший крок до розбудови національного війська було зроблено.

Хома МУСІЄНКО.

Це не повинно повторюватися

ЩОСЬ ЛУГАНЦІ фіксував пильний консультант

Ми друкуємо цей документ для того, щоб подібне ніколи не повторювалося. З боку будь-якої партії. Народний депутат України — не маріонетка, яку хтось має, сіпаючи за ниточки, змушувати робити ті чи інші рухи. Народний депутат України залежний тільки від своїх виборців і від своїх переконань. Ви скажете, а як же в тих країнах, де парламенти обираються на багатопартійній основі і депутати від однієї партії голосують тільки узгоджено! Чому у нас так не може бути!

Не може, і не скоро зможе. Бо партій витворилося багато. І всі вони — малочисельні. А чи багато людей розрізняють ті партії за програмами і т. д.! Зовсім небагато. Так що до виборів на реальній багатопартійній основі нам ще ой як далеко. І не треба за тим жалкувати. Бо що таке партія! Більша чи менша група людей, яка прагне влади. Це — найголовніша мета будь-якої партії. Взяти владу, розставити при ній своїх людей. А дбати, звісно ж, про народ.

Так що не жалкуйте за тим, що немає у нас зараз масових партій. Господь з ними.

Краще ми вже якось обійдемося без масових. І обирати народних депутатів будемо очі в очі, від округів. Щоб вони, в міру сил, і про округ трохи дбали та й знали своїх виборців, їхні проблеми. І залежали б від своїх виборців. І своєї совісті. І все. Бо найвища партія — народ України.

Отже, не треба нам депутатів-маріонеток. Бридко ж читати, як ото намагалися сіпати за ниточки. Хоч би вже інтелігентніше, чи що. А в інших партіях як, сіпають за ниточки чи ні! Хотілося, щоб народні депутати і члени різних партій висловилися з цього приводу на сторінках «Голосу України». Нижчевикладений документ друкуємо мовою оригіналу без жодних правок.

Общий сектор Луганского обкома Компартии Украины

№ 0457
21.08.91.

Возврату не подлежит

По поручению второго секретаря обкома Компартии Украины т. Попова Н. М. направляется горкомам, райкомам партии для информации

К ВОПРОСУ ОБ УЧАСТИИ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ УССР ОТ ЛУГАНСКОЙ ОБЛАСТИ В РАБОТЕ III СЕССИИ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА РЕСПУБЛИКИ XII СОЗЫВА

С 1 ФЕВРАЛЯ ПО 5 ИЮЛЯ 1991 ГОДА

Третья сессия Верховного Совета Украинской ССР завершила свою работу. Состоялось 89 пленарных заседаний, на которых рассмотрено 270 вопросов, принято 32 закона и 148 постановлений.

Как показал анализ в Верховном Совете республики активность коммунистов — народных депутатов значительно ниже, чем депутатов оппозиции.

В составе депутатов Луганщины ярко выраженной оппозиции нет. Все депутаты, в том числе и беспартийные тт. Козаренко В. И. и Церт Н. П., входят в депутатское большинство. Вместе с тем, как показывают результаты голосования по названию Конституции и первой части преамбулы Концепции новой Конституции УССР (прилагается), часть депутатов занимает позиции, отличающиеся от позиции большей части депутации.

Народные депутаты Головач В. И., Дидоренко Э. А., Дорофеев В. Н., Иоффе Ю. Я. иногда предпочитают позицию невмешательства при решении важных политических вопросов. Члена КПСС Головача В. М., например, устраивает любое название Конституции, кроме как Конституция Украинской Советской Социалистической Республики (он, кстати, единственный из депутатов Луганщины, кто проголосовал за название Конституция Украинской Демократической Республики — всего это предложение набрало 106 голосов «за»), члены КПСС Дидоренко Э. А. и Иоффе Ю. Я. предпочли вообще не голосовать за такое название Конституции так же, как и социалистический выбор в первой части преамбулы ее Концепции; тт. Дидоренко Э. А., Дорофеев В. Н., Иоффе Ю. Я. воздержались и от намека на социалистический выбор.

Единственным депутатом от Луганщины, проголосовавшим против названия Конституция Украинской Советской Социалистической Республики, был беспартийный Козаренко В. И.

В депутации порой не просматривается определенной линии, не чувствуется, что партийная группа взвешивает возможные варианты складывающейся ситуации и поэтому голосует вроде бы и правильно с политической точки зрения, но без должного маневра.

В частности, когда предложение о названии Конституции Украинской Советской Социалистической Республи-

ЗГАДАЙМО, БРАТТЯ, РІК МИНУЛИЙ!

МІНІСТЕРСТВО НАШОЇ ОБОРОНИ

Рішучим кроком до незалежності було рішення Верховної Ради про створення Міністерства оборони України.

Після серпневого заколоту в Москві молода Українська держава, відчувши смертельну небезпеку своєму суверенітетові, почала розбудову власних збройних сил. Першим міністром оборони став молодий генерал військово-повітряних сил Костянтин Морозов. 1991 рік минув для нього у турботах, тривогах, боротьбі.

* * *

— Костянтине Петровичу, чи матиме наступного року Українська держава свої повнокровні національні збройні сили?

— Певен, що матиме. Так вирішила сама історія. Іншого шляху для України немає. Ухваливши 24 серпня минулого року рішення про створення Міністерства оборони республіки, Верховна Рада України прийняла ряд законодавчих актів, які стали правовою основою для розбудови національного війська. На відміну від прибалтійських держав, які вимагають негайного виведення окупаційних військ зі своєї території, ми війська, які дислокуються на теренах України, окупаційними не вважаємо. Це наші сини, брати.

— І коли ж вони, нарешті, служитимуть своїй державі, а не сконалому Союзу?

— Уже нині вони служать Україні. За межі республіки хлопців призивають лише добровільно, присягатимуть вони відтепер теж Україні. Три військові округи і Чорноморський флот стають Збройними Силами України.

Але тут постає багато проблем. І найперша — скорочення армії. Україні треба 400—450 тисяч особового складу, а нині служить більше як мільйон. Необхідна державна програма соціальної захищеності військовослужбовців, які будуть звільнені в запас. Окрім того, в перспективі національна армія України відмовиться від рекрутства. Нам потрібна невелика мобільна армія професіоналів.

— Яких заходів вжити насамперед треба, щоб Міністерство оборони повністю контролювало ситуацію у військах?

— Треба негайно створювати інститут повноважних представників Міністерства оборони й парламенту України в усіх структурах, до батальйону включно. Але підходити до перетворення колишньої Радянської Армії в національне військо України треба дуже виважено. Ми маємо врахувати всі аспекти реформи й, насамперед, соціальні.

Розмову вів Валентин ЛАБУНСЬКИЙ.

14-15 вересня:

ФОРУМ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ

З чого, власне, народилася ідея скликання цього Всеукраїнського форуму? З гострої потреби сказати рішуче «ні» Союзному договору, який уперто нав'язувався центром нашій республіці. Як ви, напевно, пригадуєте, приступити до обговорення цієї складної проблеми Верховна Рада України планувала якраз 17 вересня минулого року, і голос інтелігенції нашої республіки мали почути, передусім, українські парламентарії.

Але буквально за лічені серпневі дні політична ситуація в колишньому Радянському Союзі і, зокрема, в Україні, круто змінилася. Наша республіка заявила про своє законне право жити вільно і незалежно. Чи відпала потреба збирати цей представницький форум? Ні, просто змістилися акценти його роботи. І ті невідкладні завдання, які гостро постали перед інтелігенцією нашої республіки, набрали ще більшої значущості.

«Сьогодні мене спитали,— сказав тоді народний депутат України Дмитро Павличко,— як же так? Ми зібралися на форум інтелігенції, а в той же час народ голий і голодний. Якщо ми хочемо жити тільки хлібом і одежею, то хлібом і одежею тільки будемо. Ми не хочемо бути тільки хлібом і одежею, хоч нам буде дуже важко».

Форум закликав Верховну Раду України не проводити республіканський референдум для підтвердження Акта проголошення незалежності України. І аргументи начебто для цього були: адже український народ вже мав свою державу — Українську Народну Республіку. А тепер просто відновлює свою державність.

Та, очевидно, була й інша причина, значно важливіша, яка спонукала інтелігенцію республіки прийняти таке рішення. Це побоювання за результати народного вибору. Інтелігенція навіть не уявляла собі, що понад 90 відсотків наших співвітчизників, які візьмуть участь у референдумі, проголосують за незалежну і самостійну Україну.

Зрештою, навіть найбільші оптимісти не сподівалися на такий високий рівень національної самосвідомості нашого народу.

НА БАРИКАДАХ БІЛЯ «БІЛОГО ДОМУ»

Серпневий путч у Москві став, безперечно, головною подією минулого року. Агонізуюча нелюдська комуністична система зробили останню спробу втримати владу за допомогою танків та бойових машин, піхоти.

Після того як президент Росії Б. Єльцин відмовився підкоритися «янаєвцям» і звернувся до москвичів із закликом захистити «Білий дім», тисячі й тисячі жителів столиці рушили до російського парламенту. Людей єднали загальне піднесення, почуття святості справи, за яку йшли на барикади. В руках — російські національні прапори.

Разом із москвичами в колонах і ми, члени українського культурологічного товариства в Москві «Славутич». У нашої групи свій, синьо-жовтий, прапор. Вітер шарпає полотнище й воно боляче б'є в обличчя котрогось із сторонніх хлопців. Спиняю рух групи й вибачаюсь. Замість традиційного «Нічого, нічого» він стає на коліна і цілує наше знамено.

Біля «Білого дому» сотні наших співвітчизників із синьо-жовтими прапорами. Вони утворили серед загонів народного ополчення українську сотню. Над нею гасло «За вашу і нашу свободу». Почалися три доби протистояння, три доби боротьби.

Московські українці разом з іншими захисниками «Білого дому» будували барикади, готували пляшки із запальною сумішшю на випадок танкової атаки, чергували в живому ланцюзі.

Фашизм у ті гарячі серпневі дні не пройшов. Люди не дозволили партократії і «чорним» генералам знову загнати всіх нас у комуністичне стійло.

Минуло небагато часу, і за їхньою прийшла і наша свобода. 1 грудня 1991 року Україна стала незалежною державою.

Роман ДМИТРИШИН,
член ради культурологічного товариства «Славутич». Москва.

САМОВІЛЬНІ СТАЛИ,

ЦК КПУ і роздавав вказівки

ки не набрало необходимого количества голосов («за» высказался только 201 депутат), следующим было предложение Конституция Советской Украины и можно, да и должно было бы проголосовать хотя бы здесь «за», однако тт. Бондаренко В. С., Попов Н. М., Фоменко Г. П. воздержались, а тт. Квасов В. И., Лобач В. И., Ляхов И. А., Хананов Э. А. и Шведенко Н. Н. проголосовали против. Т. е. из 58 недостающих голосов 8 потеряно только в Луганской депутации (а всего 71 депутат-коммунист, проголосовавший за УССР, не поддержал такую формулировку, в результате чего не прошло и это название, получив всего 168 голосов «за»).

Представление о том, что в названии Конституции больше формального, чем содержательного, неверно — в вариантах названия содержится и форма управления, и государственного строя.

Следует подчеркнуть, что вся депутация области, за исключением т. Тихонова В. Н. (отсутствовали тт. Теряник и Головач и не голосовал т. Дорофеев), проголосовала за постановление Президиума ВС УССР по проекту Союзного договора с дополнениями и изменениями, т. е. — оттянуть на осень решение этого вопроса, хотя все депутаты получили проект постановления ВС УССР, внесенный от группы депутатов большинства (43 подписи) о том, чтобы проект Союзного договора одобрить. На наш взгляд, — это политический просчет, очередная уступка т. н. демократам.

Что касается пакета Законов о президентстве, то депутация голосовала в соответствии с выработанной позицией, т. е. предложение о принятии его в 1 чтении поддержал один Иоффе Ю. Я., 10 депутатов (тт. Головач, Квасов, Козаренко, Лещина, Ляхов, Попов, Тихонов, Фоменко, Хананов, Ягоферов) проголосовали против, 6 человек (тт. Бондаренко, Борзых, Дорофеев, Теряник, Церт, Шведенко) воздержались, 2 (тт. Базилянский и Сальченко) отсутствовали, 2 (тт. Лобач, Остапенко) не голосовали, 2 (тт. Дидоренко и Ярышев) никак не высказались по этому поводу (система «Рада» показала, что их карточек не было на месте).

При рассмотрении вопроса по проекту закона о гражданстве депутация также обоснованно высказалась против его принятия в первом чтении и проголосовала за то, чтобы отправить этот документ на коренную переработку. (Хотя при решении этого вопроса тт. Дидоренко, Дорофеев, Иоффе и Теряник отсутствовали, а тт. Квасов, Лещина, Остапенко, Сальниченко, Тихонов, Фоменко, Ягоферов, Ярышев, хотя и были зарегистрированы перед заседанием, в зале не присутствовали).

Вообще явка депутатов на пленарные заседания могла бы быть лучше. За период работы III сессии народными депутатами УССР от Луганщины было пропущено 298 заседаний — в среднем по 13 заседаний (14,6%) на каждого. Рекорд дисциплинированности принадлежит руководителю делегации Попову Н. М. — он не пропустил ни одного пленарного заседания. На 32 пленарных заседаниях (36,0%) отсутствовал депутат Ягоферов А. Н., на 27 — Остапенко А. Ф. (30,3), на 24 — Лещина Б. Н. (27,0), на 23 — Борзых А. И. (25,8), на 21 — Базилянский Л. Л. (23,6 проц.).

Всего по 2 заседания пропустили беспартийные депутаты Козаренко В. И. и Церт Н. П., 3 — Бондаренко В. С., по 5 — Шведенко Н. Н., Сальниченко В. Н., Иоффе Ю. Я., 7 — Теряник В. Н., по 9 — Фоменко Г. П. и Головач В. М., 11 — Квасов В. И., 13 — Тихонов В. Н., по 16 — Ляхов И. А. и Дорофеев В. Н., 17 — Лобач В. И.

Из проведенного анализа можно сделать вывод, что уровень внутренней организации не в полной мере соответствует обстановке, которая диктует необходимость более тщательно готовиться к пленарным заседаниям, отрабатывать позиции и четко проводить их в жизнь.

Учитывая, что депутация от Луганской области довольно многочисленная и в силу этого непроста в управлении, видимо, следовало бы рассмотреть возможность разъединения функций руководителя территориальной депутатской группы и парторга. Представляется, что это позволит повысить уровень парламентской дисциплины депутатов-коммунистов будет способствовать повышению их активности.

Было бы полезно довести любыми приемлемыми способами какую-то часть изложенных соображений до сведения избирателей с целью повышения ответственности депутатов за выполнение обещаний в их предвыборных программах, а также напутствий, наказов и пожеланий, высказанных избирателями в предвыборной кампании весной 1990 года.

Консультант отдела ЦК Компартии Украины по связям с Советами, политическими и общественными организациями
Ю. ПОПОВ.
19.07.1991 г.

ДУМКИ НАШИХ ЧИТАЧІВ

Сьогодні виповнюється перша річниця «Голосу України». Упродовж минулого року до редакції не припинявся потік листів з думками про газету. В них — схвалення лінії, яку веде видання, підтримка, доброзичливі побажання й дошкульна критика, обурення поганою доставкою газети. Друкуємо кілька таких листів, що надійшли останнім часом.

ХТО ВИНЕН?

Шановний «Голос...» рідної України! Хто винен у тому, що породили тебе на світ, та не створили умов для виконання відведених функцій, не вторували шлях до людей? Ти гинеш десь у дорозі, а якщо приходиш, то читаємо твої новини із запізненням. Навіть у день народження незалежності своєї неньки ти запізнився на кілька днів і твої святкові тости-новини вже не мали ніякої ваги. Чи й далі будеш так відстоювати свою незалежність? Гірко про це питати.

Але ти наш, і бажаємо тобі хоч у нинішньому році кращої долі. Хай щастить тобі на твоєму шляху.

**Петро СУБАТОВИЧ,
учасник Великої Вітчизняної війни, ветеран праці.**
Харків.

ПІДНІЖКИ ВИДАННЮ

Передплачую вашу газету з першого номера. Але ж як погано вона надходить! Влітку не надійшло кількох номерів, а тепер немає підряд від 209-го до 218-го. Немає і 220-го. Невже ті, хто готує й друкує газету, не розуміють, що ми відриваємо з пенсії чи зарплати, щоб передплатити газету, а ви не жалієте ні нас, ні себе.

М. ШЕВЧЕНКО.
Луганськ.

МАБУТЬ, І ВНУКИ НЕ ВИБОРЮТЬ

Я особисто сприяв передплаті 20 примірників вашої газети, і всі — українською мовою. Минулого року було всього три передплатники на колектив з 600 осіб, 400 з яких українці. Така сумна статистика. І якщо подібними темпами українська нація буде самоутверджуватися й виборювати свою незалежність, то важко повірити, що її виборють хоча б наші праправнуки.

Складається враження, що наш «Союздрук» заборонив усі українські видання. «Голосу України» надходить до кіосків по два-три примірники, а «Літературна Україна» і журнали «Україна», «Вітчизна», «Всесвіт» практично не надходять. Кіоскери відповідають: «А ми бандерівські видання не продаємо». В цей час «імперські» газети продаються за зниженими цінами. Хто ж проводив і проводить цю ідеологічну диверсію і за які кошти? Гадаю, окрім деяких працівників зв'язку тут діють значно могутніші сили.

І. ЯРЕМЧЕНКО.
Харків.

НЕВЖЕ КОМПАРТІЙНА?

Ваша газета нагадує мені газети комуністів, тому ви замовчували таке нагальне питання, як підписання договору про реанімацію імперії. Підписуватися на газету групи-239 Кравчука—Фокіна не буду.

О. РАЧЕК.
Київ.

НАЙКРАЩА ГАЗЕТА

Газета «Голос України» мені здається сьогодні найкращою в Україні. Ви висвітлюєте широке коло проблем, які стоять перед вільною Україною. Щиро вдячний редакції, що головна тема газети — державна незалежність України.

М. ШТАПАУК.
Кам'янка
Софіївського району
Дніпропетровської області.

ХТО Ж КРАЩЕ ЗНАЄ?

Газета «Голос України», на мій погляд, єдина українська газета, яка зважено й послідовно виражає інтереси саме України та нашого народу. Я був приємно вражений, переконавшись у цьому. Але, упевнений, вона не користується повагою у партократів, що повилазили з окопів і засіли у керівних кріслах Рад.

Так, на нашому головпоштамті серед списків газет та журналів, на які ведеться передплата, не знайшлося місця для «Голосу України». Коли я запитав оператора, чому, вона відповіла: «Ті, хто складав ці списки, знають краще, які газети треба заносити до списку».

Бачите, така собі дрібничка, але яка вона красномовна. Я вважаю, що це ігнорування Верховної Ради України.

**В. ЛУШНІВ,
юрист.**
Херсон.

По-різному сприйняли читачі повідомлення про те, що згідно з рішенням Верховної Ради України з наступного року «Голос України» виходитиме і російською мовою, і мовами інших народів, що проживають на території України. Ось кілька таких листів. З аргументами окремих авторів можна не погоджуватися. Але вони висвітлюють думку певної частини наших читачів. До речі, на підтримку прийнятого парламентом України рішення листів не надходило.

ЦЕ ВИТІСНЕННЯ

Переведення газети «Голос України» хоча б частково на російську мову буде ще одним заходом до витіснення української мови. Це було б можливим хіба що після дублювання українською мовою московських газет.

В. МАТЕУШ.
Хмельницький.

Я — ЗА РІВНІСТЬ

Вибач мені, шановна редакціє, що турбую тебе, але мовчати в такий скрутний для України час — зрадництво. Я передплатила вашу газету на 1991 рік як україномовну, і тільки. Не сподівалася, що газета Верховної Ради з комуністичною більшістю зможе за короткий час стати цікавою і навіть інколи сміливою. Я полюбила вашу газету, але...

На 1992 рік передплачувати не буду. Я не хочу викидати свої трудові копійки на двомовну газету. Не хочу бути рабою, колоністкою. Дуже прикро, шановний Сергію Макаровичу, що вас не підтримали навіть демократи. Вони ж добре знають, що двомовна газета в Україні — російськомовна згодом. Особливо тепер, коли через жорстку «українізацію» і україномовні газети стають російськомовними. Така газета мені не потрібна. Я не проти російської мови. Я проти рабства. Я за рівність усіх націй і мов.

Марія ВЕРБА.
Дніпропетровщина.

ДЕРЖАВНУ ГАЗЕТУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Я не вважаю, що рішення парламенту з цього приводу було правомірним. Це на догоду тим, хто проти вивчення української мови, проти її державності. Переконаний, це сприятиме зростанню з року в рік російськомовних тиражів «Голосу України». Так що поступово газета може перетворитися на російську, як це сталося колись і з газетою «Південна правда» на моїй батьківщині.

Державна газета повинна виходити державною мовою. Друкування «Голосу України» і російською мовою суперечить Закону про мови.

В. КОВАЛЬЧУК.
Кривий Ріг.

КРАЩЕ Б ВИВЧАТИ...

Чи не краще б на шпальтах газети відкрити рубрику «Говоримо українською» або «Вчимося української мови». Така рубрика сприяла б скорішому виконанню Закону про рідну мову, а населення України, що добре володіє тільки російською, вивчало б українську.

В. ДМИТРИЩИН.
Золочів
Львівської області.

ПОМИЛИВСЯ

Про існування газети «Голос України» я знав з першого дня, та не передплачував її, оскільки думав, що вона буде виражати інтереси комуністичної більшості. Але, прочитавши кілька номерів, зрозумів, що помилився. Почав купувати газету в кіоску. А на 1992 рік я ваш передплатник.

Яким я бачу майбутній «Голос України»? Газета має бути різнобічною: інформаційно-рекламною, розважальною, пізнавальною. Побільше друкуйте інформації із зарубіжних країн та держав колишнього Союзу. Відновіть депутатську рубрику «Хто є хто». Ми хочемо знати, як змінилася позиція народних обранців у новій Україні. Проводьте більше опитувань читачів з різних приводів. У цілому за десятибальною шкалою газета заслуговує 9,8 бала.

М. БІЛАК.
Користа
Косівського району
Івано-Франківської області.

ОДНА ДІВКА НА ДВОХ?

Двомовна газета — це те ж саме, що одна дівка на двох парубків. Коли ви порушили Закон про мови, я пішов у відділення «Союздруку» і замість «Голосу України» передплатив «Молодь України» та «Нашу Віру». Впевнений, що багато українців зроблять так само.

При цьому я не проти того, щоб на Україні виходили газети російською та іншими мовами. Хай виходять. Хай кожен читає своєю мовою. Але у всьому є міра і загальнолюдські стандарти.

Лист, звісно, надрукований не буде. Цим сказано все.

Анатолій МАЛЮК.
Шепетівка
Хмельницької області.

Добірку підготував Яків ГАЛЬЧЕНКО, редактор відділу листів і соціологічної інформації «Голосу України».

Фото Вячеслава ПУШКАРЬОВА.

І КИНУТО ЗЕРНА...

«Піднято Прапор, і сказано Слово, і зроблено Діло...

І поставлено підпис, і згадано предківську славу, і випито чарку, і кинуто зерна в зорану землю...»

Так починалося наше найперше «Дзеркало». Рівно рік тому. Для працівників «Голосу України» Новий рік — свято особливе. День нашого народження.

Ми пережили непростий, напружений, драматичний час. І ми були завжди з вами — нашими читачами. Спасибі за віру, за підтримку! Тепер нас — понад 400 тисяч — наших однодумців, наших повірників, наших співбесідників. І з кожним днем число передплатників зростає.

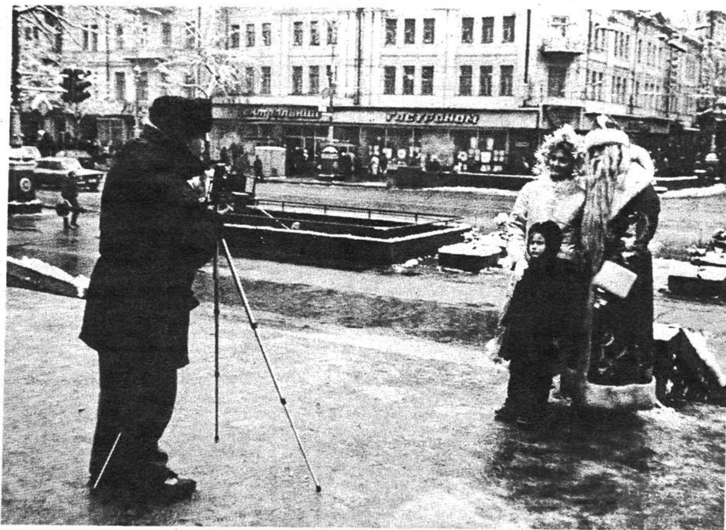
Для нас новорічна ніч — казкова ніч. В цю ніч верстався перший номер «Голосу України».

Ніч справді казкова, попри всі наші негаразди. Бо хтозна, відкіля все і взялося? Ніби і прилавки порожні, і на базах — катма. А от, бачите, і столи накриті, хліб є, і до хліба, і діткам гостинці знайшлися. Справді — чудеса! От з ялинкою як кому пощастило, але ж у «Дзеркало» придибала вона і цього року. Бо як же без лісової красуні? Хто ж гострячками відганятиме нечистих духів од наших осель? Повір'я-повір'ям, а щось у цьому та є. Народ дарма не скаже.

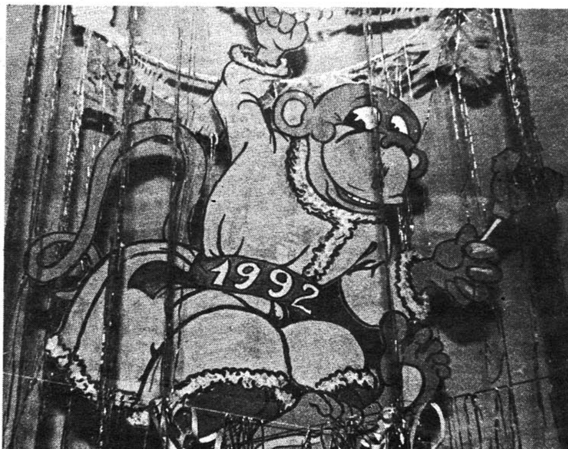
Віримо, знаємо: будемо жити! Будемо добре жити на заздрість ворогам, на радість щирим друзям. Наша незалежність, за яку ми так довго боролися, — тому запорука.

Наталя ДЗЮБЕНКО.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

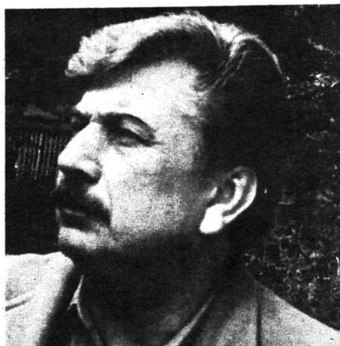

Єретики

Петро ПАЛІЙ

НОВОРІЧНЕ

Ця новорічна ніч з морозом і слізьми,
І з вибухом сердець, з клятьбою, що візьми
І в когось кинь ураз і враз загине хтось —
І вже нема смерек, і вже нема колось.
Ця новорічна ніч, як подих сивини,
Ця новорічна ніч, як рани і сини.
Ця новорічна ніч, ця новорічна ніч,
Як спалах почуттів і попіл протиріч.
Як втрачене життя і як нове буття,
Як зорі угорі, що вічно миготять
І сяйво шлють своє до наших дум і віч.
Ця новорічна ніч,
Ця новорічна ніч...

* * *

Коротке, як постріл, життя,
Кипляче, неначе море.
Моє золоте дитя —
Мій смуток і біль, і горе.
Куди ти так, сину,
спішив?
Спіткнувся і вщент
розбився:
Нічого собі не нажив,
На світ цей не надивився.
Лише залишив по собі
Три сонечка, три зерняти...
Та день у німій журбі,
Та крик одчайдушний
втрати.
Це ж як мені далі жить,
До хати іти якої?
Бринить поміж нами
нить —
Три сонечка, діток троє.

ПІСНЯ

Зажурилась край дороги
тополина,
Похилилась край дороги
сирота:
Пішла в найми її мати —
Україна,
І від слізоньок осипались
жита.
А дорога від порога —
як тривога,
Як у поспіху надламаний
калач,
Хоч за море, хоч до чорта,
хоч до Бога —
Тільки втрата, тільки
спомин, тільки плач.
Скільки весен в сиву
далеч одлетіло,
Прошуміло в чорнім небі
скільки злив!
Вже й тополька край
дороги овдовіла,
Місяченько її косу
посріблив.
Гей, тополе, гей,
тополько-тополино,
Тихий вечір тихим
смутком огорта:
Пішла в найми твоя
мати — Україна —
Та й з тих наймів так
тяженько поверта...

ГАЛУЗКА

Одгалузиться.
Одірветься
І покотиться в далину.
— Як же, Петре,
тобі живеться? —
— ...Не наскаржуся.
Не засну.
Маю те я, чого не маю,
Чую тих я, кого не чуть.
Прометеєве пролітає,
А Тарасове не добуть.
Був промінчичок
у віконечку —
Не затримався і погас.
Без віконечка і без
сонечка
Добираюся на Парнас.
Мав галузку я
у віконечку —
Одкотилася.
Одпливла...
Мав я долечку —
не тополечку,
Залишилася кропива.

ДЯКА

Хоч і ходжу я по землі
цій грішній,
Та все частіше
думаю з небес.
Згоріли гречка, жито
і овес,
І світ не сплатить
ні вином, ні грішми.
Нам за усе була
однака дяка:
Ніхто зірок на груди
не чіпляв.
Скоріше інше —
по ногах стріляв
Усяк заброда і усяк
собака.

САТАНА

Узявся Бог обід
загальний дать,
Усе продумав і до
краплі зважив.
І вже панує божа
благодать,
Ніхто словечка зайвого
не скаже.
У скатерках вишиваних
столи
Вгинаються від страв
і від напоїв.
Бракує лиш гарячої смоли
На людські душі
і на їх покої.
Але знайшовся тут же
сатана:
Перемішав усе
в скаженім реві...
І вмить суцільна
вогняна стіна
Звалилась на людей
і на дерева.

ПРОСТЯГНІМО ВОРОГОВІ РУКУ

Ми ще заспіваєм
«Отче наш»,
Перед Богом станем
на коліна.
Та аби душа була
нетлінна —
Проклянім житейський
вернісаж.
Повернімо друзям
всі борги.
Простягнімо ворогові руку.
Тим самим применшим
собі муку
І ввійдем у вічні береги.

ПОЖАДЛИВІСТЬ

Яка людська пожадливість!
Яка!
Всього людині в світі
цім замало:
Якщо часник, то треба
щоб і сало,
Якщо пиріг, то треба
молока.
І от уже подвір'я,
наче скло,
І от уже маєток і машина,
І яблуні, і сливи, і ожина
На округ весь і на усе
село.
Але якби ще
нескінченність діб
І світ цілий з усім,
що є в додачу,
І марсіанську плаваючу
дачу,
І персональний
міжпланетний гріб.

Чернівці.

ГІРКА СЛЬОЗА НАД ОСТРОВОМ ЛЮБОВІ

За вікном — болісно-пречиста білина. То сліпить очі, то навертає його на якусь мить до таких подаленілих літ, коли люті сибірські морози до знемоги обпікали зранену душу, а несамовита судома — ноги і руки, силу яких ще в дитинстві випила страшна підступна недуга. Мов підбитий птах, долав сантиметр за сантиметром чужої, німотної землі, падав, потім знову підводився і ступав далі. Йшов до людей, серед яких навіть і тут, у засланні (таким був хибний крок долі), були милосердні і співчутливі. Зцілювали добрим словом і домашнім теплом. Іноді здавалося, що ця гірка, безповоротна дорога нескінченна. Та напружувався ціною неймовірних зусиль, відновлював у заціпенілій тиші невиглибну в собі снагу і нахилявся над білим аркушем, щоб не зрадити материне слово, не згасити ледь жевріючу свічечку надії: «Ти так далеко, Україно, Ти так далеко, моя хороша. Ти, певне, тільки згрібаєш сіно. А тут давно вже мете пороша... Я скоро, скоро вернусь до тебе. В гарячім серці, в квітучім зорі...».

І невдовзі все ж настане жадане повернення в Україну. Радість зустрічі з рідною материзною знову перепліталася з новими поневіряннями, безплідними пошуками роботи. Дехто вдавався навіть до жорсткого, нелюдського присуду: «Який там у біса з тебе кореспондент. За поріг же ледве ступаєш...». До того ж повсюдно зірко чатували-стежили горе-ідеологи... Та все ж знайшлися добрі люди, незрадливі друзі — вчився ж на факультеті журналістики у Київському держуніверситеті. Саме вони не зреклися його, саме за їхнього щирого сприяння «прихисток» нарешті дали у Богородчанській райгазеті, що неподалік Івано-Франківська. Саме тут і знайшов свою долю — вірну дружину, добру порадницю на все життя Марію. Тут познайомився і з Степаном Пушиком, який потім, у найважчі хвилини душевної і матеріальної скрути, завше буде поруч з Петром Панасовичем.

Батьківського благословенного тепла вділять йому щедро і Володимир Сосюра, і Михайло Чабанівський. Ось що напише згодом у листі незабутній Володимир Сосюра:

«Ваші вірші мені сподобалися, особливо «Зацвіли дерева в грудні», «Скільки мені років», «Кремезні гори вузлуваті». Ці вірші можна друкувати. Вони народні, пісенні й музичні. В них є настрій, і вони легко ллються. Пошліть їх у журнал «Жовтень» або в «Дніпро» чи «Вітчизну». І не треба таких роздоріжних настроїв, як у «Розмові з серцем». Все буде добре!

Ваш В. Сосюра.
5/IX—62 р. Київ».

Чи не завдяки саме цьому листу Петро Панасович повірив у себе, не схитнувся, не подався перекотиполем по білому світу, не втопив горе у чарці, не спокусився на дешевинку. Пронизливо-болісним і водночас дитинно-ніжним було і є його поетичне слово. А самі рядки — як згусток болю: «Криком кричати, ридма ридати Над всім, що сталося, що відбулося. Не проростає в полі колосся, не повертається втрата до хати. Боже, якщо ти є десь на небі, Дай мені вмерти в одну хвилину. Душу вдихнути свою в стеблину. І вознестися у ній до тебе».

Минуть літа, і безупинна життєва течія припровадить Петра Палія на Буковину, в обласну газету. Тут він написав свої чи не найкращі книжки «Повноденння» та «Живу тобою, радосте». Але і тут він також звідав достоту жорстоких ударів долі: косих поглядів, а то й далеко їдучих осудів. Бо намагався говорити правду, без скверни й огуди, а воно тоді далеко не всіма сприймалося.

Як у цьому світі будем жити, сину,
Коли в цьому світі злиднів до загину.
Коли в світі цьому і жури, і лиха,
Коли в своєму домі плаче Василиха.
В тітки Василихи вистачає горя:
Блима хата тихо дірами на зорі.
— Поховаєм, сину, тітку Василиху.
Хай їм пух на груди — не сира
землиця.
...Як нам далі буде в цьому світі
житься?..

Дорого поплатився за цей вірш поет: «вгорі» винесли жорстокий вердикт — звільнити з роботи без права влаштуватися на будь-яку іншу. Бо ж хіба могли в часи «загального благополуччя» і «впевненої» ходи до «світлого комуністичного майбутнього» звучати в рядках «занепадницькі мотиви»? Не дай Боже! Добре знаний на Буковині своїм єзуїтством секретар обкому партії влаштував над «декадентом» і «націоналістом» справжнє судилище. Образливі, глумливі слова обласного ідеологічного інквізитора вціляли в саме серце поета, нещадно ранили його: «Чого це ви, Палій, не йдете прямой дорогой, а кидає вас от плота до плота. Та й еще спотикаєтесь...».

Якби не тодішній редактор «Радянської Буковини» Кузьма Демочко (хай земля йому буде пухом!), хтозна, як усе повернулося б. Саме цей сивочолий чоловік захистив опального поета від незаслужених звинувачень та образ, від несамовитої наруги. Причому, всупереч грізним заборонам ідеологічних невігласів. Саме він мав мужність прийняти інваліда на роботу, а згодом почав друкувати і його вірші.

Та недоля туго сплела терновий вінок для поета. І, мабуть, найболючішим з усіх був її останній (будемо сподіватися) удар: втрата найдорожчого — 23-річного сина, що стало для цієї згорьованої людини найпекучішою «гіркою сльозою над островом печалі». В одному зі своїх нових віршів поет звертається до останньої надії-розради, до останнього порятунку у хвилини розпачу — дорогих онуків-голуб'ят, які постійно нагадують і нагадуватимуть Петру Панасовичу рідну кровинку — Світозара:

— Русланчику, Андрієчку —
Хлоп'яточка мої!
Летять літа з подвір'ячка
Над ріки і гаї...
Летять літа-метелики —
Ану ж бо доженіть,
Ану ж бо повним келихом
До діда задзвеніть!
Щоб дід не став журитися,
Як плачуть журавлі,
Щоб міг йому явитися
Ваш тато на землі.

І допоки сонця, день по дню, він долатиме нелегку життєву путь, підступатиметься до вічної істини віщого Слова і таїни пречистої Любові, до своєї материзни, до людей. Бо незмінно прагнув явити у чесності та мудрості — навіть крізь непроминущий смуток — свою висповідь світові...

Тарас ШЕВЧУК,
головний редактор чернівецької обласної газети «Буковинське віче».

Від нашого власного кореспондента в ФРН

РОЗВІНЧАННЯ МІФІВ,

або чому не їдуть німецькі бізнесмени в Україну

У ФРН розпочав роботу власний кореспондент «Голосу України» Віктор Тимченко.

В. Тимченко народився 1953 року в Барвінковому на Харківщині. Після факультету журналістики Київського університету працював у газетах «Молодь України» та «Київська правда». Автор кількох прозових книжок, у Київському театрі кіноактора було поставлено його п'єсу. З липня 1990 року живе у ФРН. Працював редактором відділу економіки німецькомовної газети «АДЦ», друкується в «Лейпцігер фольксцайтунг», берлінській «Ді андере», журналі «Кройцер», щоквартальнику «Лейпцігер блеттер».

Дружина — німкеня, лектор Лейпцігського університету. У них троє дітей.

Нижче подаємо першу кореспонденцію журналіста.

МІФ ПЕРШИЙ:
«Ми живемо в центрі Європи»...

З пані Хеннінг з другого за оборотом у Німеччині Дрезденського банку ми зустрілися на вечірці, влаштованій банком для журналістів.

— Україна,— моя сусідка округлила очі.— Це де?

Я розчепірив пальці й поклав п'ятерню на стіл:

— Оце Німеччина.

Поруч поклав другу долоню:

— Це Польща. А оце,— я показав на велику таріль з креветками і якимось чудернацьким заморським зелом,— Україна.

І додав:

— Столиця — Київ.

— О, Київ...

Я помітив, що цей вигук більше схожий на чемний жест у мій бік, аніж на знання географії. З наших назв пані, котра в Дрезденському банку координує всю мережу банківських філій у колишній НДР, знала лише Одесу, Чорнобиль, Крим і Чорне море...

Цей феномен незнання нас у світі був мені відомий і з власного досвіду. Більшість бізнесменів не має жодного уявлення про Україну як таку, не кажучи вже за її промисловий чи сільськогосподарський потенціал, рівень освіти й культури. Чи не першим проривом для ділових людей була брошура, випущена минулого року Німецьким банком (банк номер один), де Україні відведено перший рядок в оцінці експортних перспектив. Друга хвиля накотилася під час підготовки до референдуму 1 грудня і виборів Президента України. Цікаву й досить глибоку панораму українського життя дав у цей же час впливовий «Шпігель». Але в масі,— повторю,— нашу географію добре знають східні німці, які самі тепер викараскуються із страшенних труднощів, а німці західні, саме ті, яких ми тепер вважаємо «справжніми» німцями (бо мають гроші), за Україну нічого не знають (хоча знати й хочуть), бо не мають жодного джерела, яке б належно їм про Україну розповіло. Фраза українського патріота «Ми живемо в центрі Європи» може викликати лише посмішку.

МІФ ДРУГИЙ:
«Ми можемо продавати в Європу не тільки сировину, а й високотехнологічні товари».

Історію розповів мені Едуард Алдобаєв, підприємець з Нікополя, що на Дніпропетровщині:

— У нас були німці. Для них на столі стояли цукерки. Я обережно взяв одну, подав німцеві і сказав: «Я вам гарантую, що таких цукерок у вас нема».

Німець так само акуратно взяв цукерку і сказав: «Я не їм цукерок, але гарантую, що й такі цукерки в нас є». І поклав цукерку до цукернички.

Я теж не знаю, як із цукерками, але фірма Бальзен у ФРН випускає понад 200 сортів печива, ще й пан Бальзен запевняє, що кожний з них він може відрізнити на смак. Не певен, що він показав би такі самі результати, порівнюючи, скажімо, «Привіт» і «Квартет». Так само не почнуть західні німці купувати у нас телевізори й холодильники, пральні машини й верстати з ЧПУ. Коли вже на те, німцям не потрібна навіть наша сировина. Цей висновок можна зробити хоча б з того, що довгий час вони спокійно обходилися без неї (маю на увазі Захід). І коли сюди приїздять бізнесмени й хочуть щось купити, то це означає те, що, користуючись страшенно вигідним курсом західних валют до карбованця, вони мають намір купити все те дешевше, ніж деінде. А коли мова заходить про створення спільних виробничих підприємств, то насправді мають на увазі дешеву робочу силу й знову нижчі за світові ціни на сировину.

МІФ ТРЕТІЙ:
«Просто треба вміти зірвати з бізнесмена свій куш»

Іноді я зустрічався з німцями і в Києві. З паном Цейзінгом з «Роботрона», приміром. Коли ж я поцікавився, в якому готелі мешкає пан Цейзінг, то він відповів: «На приватній квартирі. Я ж не ідіот — платити 200 марок за ніч».

Пан Цейзінг справді людина розумна. Він знає, що в Західному Берліні ніч у такому готелі коштує не більш як сто марок, не так давно мені самому довелося об'їхати мало не всю Польщу: найдорожчі готелі коштували від 60 до 80 марок.

На Заході є, звісно, й дорогі готелі. В кількох з них мені випало пожити. Скажіть, котра з наших «клопівень» може запропонувати сталу (не холодно й не спечно) температуру в кімнаті (термостат), холодильник, повний напоїв, що входять в ціну за номер, телевізор з п'ятнадцятьма програмами й дистанційним керуванням і можливість дивитися відеофільми по готельній мережі, спеціальне дзеркало, щоб ви могли далі дивитися передачу, навіть, даруйте, сидячи на унітазі, і з цього «центру» перемикати програми, регулювання температури води в зливному бачку, шампунь, лосьйон, зубну пасту, халат і шапочку, щоб не замочити волосся, приймаючи ванну, домашні капці й шоколадку щовечора на подушці — «беттхюпфер», щоб швидше застрибували в ліжко, сніданок а-ля фуршет, де можна брати і їсти все, що вам заманеться (свідомо не наводжу перелік страв, соків і фруктів),— все це теж закладено в ціну номера. В готелі — зимовий сад і басейн, сауна й система для штучної засмаги... І все це не в центрі задимленого міста (площа Перемоги), а в ідилічному куточку («Кемпінскі», приміром, у Франкфурті-на-Майні), куди з аеропорту й вокзалу ходять безплатні готельні таксі (все — в ціні): ви підходите, сідаєте і їдете в «Кемпінскі» чи з нього...

Стосується це готелю чи продажу сировини — ми не звикли вибудовувати довгострокові перспективи, а намагаємося відкусити за один раз якнайбільше й залягти на дно. У німців (можливо, у всіх на Заході) інша ділова психологія. Вони ладні мати 10 відсотків прибутку (що непогано), але роками, а не чекати ста відсотків за раз. Не намагатимуся аналізувати цей наш феномен, підвалини якого, думаю, в політичній та економічній нестабільності, та їм це нецікаво. Вони не їдуть.

МІФ ЧЕТВЕРТИЙ:
«Ми — культурна нація»

У нас ніхто не знає іноземних мов — англійської, наприклад, не кажучи вже за німецьку. Німці ж досі в усіх справах чудово спілкувалися англійською. Середньої руки бізнесмен володіє англійською. Середньої руки радянський комерсант тримає перекладача. До культури нації належать і комунікації. Послати факс з Лейпціга в Донецьк можна по автомату — за лічені хвилини. Щоб послати факс із Донецька, треба замовляти телефонну розмову за три доби й ночувати коло факса. Пошта йде з Києва до Лейпціга (і навпаки) три тижні, посилки, що їх мої німецькі друзі і я відправляли моїм українським друзям на минуле Різдво, надійшли (переполовинені)... у квітні—травні. Виїхати з Києва нині стало неможливо й за валюту.

Але це речі, які не зміниш за мить. А ось речі простіші. До мене під час Днів української та німецької економіки (у жовтні) звернувся редактор відділу з журналу «Топ-Бізнес» доктор Єгелер — з травня він не може поїхати в Україну, бо не має запрошення, щоб оформити візу. Запрошення ми йому за день «зробили» (люб'язно запросила Рівненська біржа), але як поїхати людині до нас «у розвідку» вперше, якщо в неї немає запрошення? Кого боїмося?

Те ж саме з представницькими бюро: німці, може, й готові були б купити офіс, але тільки із землею під ним (за німецькими законами, до яких вони звикли, бо вони не змінюються сім разів на тиждень, право на землю — первинне, право на все, що на тій землі збудоване — вторинне). Німці прагнуть стабільності.

Це ж стосується й культури обігу грошей. Жоден німець не розуміє різниці між готівкою й безготівковими розрахунками. Марка, де б вона не лежала і якою б вона не була, залишається завжди маркою. Вони не розуміють, чому в рекламі слова «безготівковий розрахунок» пишуть невеликими літерами. Але це вже з «єпархії» Жванецького.

У нас немає культури продажу. Підприємець хоче купити яхту. Яхту знаходять, і продавці запитують: а яка яхта потрібна? Покупець не розуміє: коли він приходить на базар, він же ринок, то не він розповідає бабці, які яблука йому потрібні, а бабця кладе свої яблука на прилавок, ставить поруч з ними цінник і навіть припрошує покуштувати. Було б дивно, коли б щоразу покупець видобував яблуко з кишені і просив продати йому отаке і в отаку ціну. Бабця розуміє краще, ніж комерсант із дипломом, що пропонує товар і називає ціну продавець, а покупець лише порівнює пропозиції й вибирає найпривабливішу.

Саме на такому тлі з'явилася пропозиція — мені довелося її почути: запрошувати західних бізнесменів сюди вчитися торгувати в наш спосіб, себто стоячи на голові. Центр з такої «підготовки» західних бізнесменів ще й гадав брати за це валютою... Справді: «Вже шість років я у Штатах, а Нью-Йорк ще не навчився говорити російською...».

МІФ П'ЯТИЙ:
«Така могутня республіка, як Україна, швидко знайде вихід із ситуації»

Єльцин у післяпутчовій промові заявив, що спад у Росії триватиме лише до весни, а вже до осені 1992 року ситуація вирівняється. По Україні гуляють чутки, що десь за два роки Україна «стане врівень», або принаймні почнеться піднесення. Автори прогнозів, як правило, жодних аргументів, крім бажання, не наводять. Доказів на те, що спад, а потім і піднесення розтягнуться на десяток років, у мене теж негусто (крім наведених вище), проте є що зіставляти.

Польща почала рух до ринку значно раніше, в Польщі всередині країни вже конвертовано злотий, а в переходах люди жебрачать і пишуть «Геть Валенсу». Уряд Білецького підтримки народу, як відомо, на виборах не отримав. Омріяні нами банани там трохи (на 5—10 відсотків) дешевші, ніж у Німеччині. Інші ціни, за моїми спостереженнями, становлять 60—70 відсотків середніх німецьких, бо гірша якість, а заробітки менші... в 10—20 разів. Чи можна там говорити про строки піднесення?

Східна Німеччина ще котиться вниз, хоча об'єднання сталося півтора року тому, й одразу з'явилася — за одну ніч! — конвертована валюта, західнонімецькі закони для підприємців, спільна мова — в прямому розумінні слова — полегшила контакти (хоча західні бізнесмени й казали: «Ми говоримо різними мовами»). Але сьогодні 1 мільйон 200 тисяч безробітних (приблизно 12 відсотків працездатного населення) та приблизно стільки ж тих, на кого звільнення чекає. За оцінками самих німців, спад ще не припинився і до піднесення ще далеко... І це з таким «локомотивом», як «стара» ФРН! Чи зіграє хто таку роль щодо України? Я не згоден з оцінкою президента Ради директорів «АГФА» Андре Лейсена: «Ви починаєте з повного нуля». Україна починає, на жаль, з великого мінуса.

МІФ ШОСТИЙ:
«Співдружність нам допоможе...»

Радянський Союз світові відомий. Сьогодні світ повинен ознайомитися із суверенною Україною. Про нас повинні почути, нас мають знати, не повинні здивовано запитувати, де знаходиться наша столиця. Ми мусимо ввійти у світ — світ прийме нас у свої обійми. Тому одне з головних завдань сьогодні, як на мою думку,— в галузі пропаганди. Президент України зробив у цьому плані вже чимало. Але то лише початок. Ми мусимо віднайти гроші не на радника з питань України при «Співдружньому» посольстві, а на посла, на журналістів за кордоном, на радіо- і телеслужби, які б творили сьогодні образ України для світової громадськості. Наші торговельні представництва мають стати в кожній країні тим острівцем, до якого б тяглися підприємці, що хочуть «робити гроші». Ми не маємо права знову заховатися в тінь «старшого» брата, а повинні виходити на люди самі.

Віктор ТИМЧЕНКО.
Лейпціг.

Передноворічна мандрівка без Діда Мороза

ЧИ ТИМ ШЛЯХО

Пам'ятаєте, як Тарас Григорович у поемі «Сон» своїм внутрішнім зором ширяв понад туманами та болотами Російської імперії! І пропливали тоді перед ним усілякі вражаючі картини та люди, в тому числі й землячок з циновими гудзиками, злодії штемпловані і навіть цариця-небога. Ми, група журналістів, теж надумали трішечки «політати», але тільки в межах України.

Що нас чекає попереду!

Так-от, піднімаємося в уявну височінь і прямуємо для початку на південний захід, до Дунаю. Приземляємося на околиці міста Рені, що в Одеській області, і зразу ж знайомимося з Михайлом Соболенком, рибалкою з діда-прадіда, якого стихія не раз викликала на двобій, та він завжди благополучно виплив.

Елегантне авто м'яко шурхотить широкою асфальтівкою, обрамленою обабіч горіховою та черешневою посадками. Подорожні з нетерпінням вдивляються в горизонт, намагаючись якомога швидше побачити такі знайомі з багатьох туристських путівників силуети. І ось, нарешті, з-за обрію здіймається висока дзвіниця Воскресіння, зведена, як пишуть, з коштовних мінералів усіх регіонів України. А навколо розкинулося ціле містечко незвичайного історико-культурного комплексу, спорудженого прямо в географічному центрі нашої держави.

ЗАПОРОЖЕЦЬ НА ДУНАЇ

— А все тому,— любить напівжартома казати ветеран,— що ми, Соболенки,— запорожці. Міцні, мов дуби, непотоплювані, мов козацькі чайки.

Про те, що родовід їхній від запорозьких козаків, які, втікаючи від царської сваволі, колись отут, на Дунаї, оселилися, і сам Михайло Федорович, і його дорослі сини й дочки (їх восьмеро), й численні далекі родичі — рибалки й портовики, будівельники й службовці — останнім часом мусили згадати ще й ось чому. Тільки-но відбувся референдум, як хтось із родини натрапив у газеті на заяву керівництва Румунії, в котрій поставлено під сумнів належність до України ряду її ж територій, зокрема Південної Бессарабії. Себто і їхнього міста Рені.

— Отакої! — не на жарт обурився Михайло Федорович, а за ним й інші Соболенки.— То колись турки прагнули перехрестити козаків у свою віру, а тепер, виходить, румуни. Це ж за яким правом?

Запитання небезпідставне. І не тільки в історичному аспекті (фахівці стверджують, що назва міста, а йому вже 450 літ, походить від давньоруського «рені», що означає «річкова пристань»), а й з огляду на сьогоднішні реалії. Бо мешкають тут, окрім українців, і люди багатьох інших національностей. Протягом віків цей найпівденніший куток нинішньої України заселяв люд з усіх усюд. Але невже це дає підстави вирішувати долю ренійців комусь, окрім них самих? А 1 грудня понад 80 відсотків з них сказали «так» незалежній Україні. Отже, бачать своє місце саме в ній.

Воно ж, те місце, з якого боку не візьми,— досить-таки помітне. Ренійський порт з повним правом можна назвати державним «вікном у Європу». Сюди заходять судна майже із 25 країн, а за обсягами перевалки вантажів він входить до десятки найпотужніших портів колишнього Союзу.

— Останнім часом, щоправда, тих вантажів нам хронічно не вистачає,— бідкається начальник порту В. Вертинський.— Проте останнім часом налагодили прямі зв'язки з Російським торговим домом, рядом підприємств України, Беларусі, Узбекистану, Азербайджану. Сподіваємося, що й надалі одним з головних наших партнерів буде Молдова.

Кордон з цією державою — ось він, поруч. До недавнього часу вантажопотік з Молдови й до неї, а також транзит через її територію з інших регіонів були досить інтенсивними. Та отака «прив'язка» порту, на жаль, з блага перетворилася раптом на біду. Бо коли в Тирасполі, Рибниці й Бендерах минулої осені почалося блокування залізниці, надходження вантажів практично припинилося. Спробували спрямувати їх через Одеську залізницю, та вона, не розрахована й на цей порт, швидко «захлинулася».

Слід звернути увагу на такий ось парадокс, залишений нам у спадок колишнім Союзом: Ренійська дистанція шляху належить... Молдовській залізниці. Український уряд має або домовитися з сусідньою державою про гарантії безперебійного транспортування вантажів, або подбати про належний зв'язок порту з іншими регіонами через власну територію. Бо працювати йому упівсили — то занадто втратно для всієї держави.

...Напередодні ренійці відзначали 175-річчя свого порту. Хоч і було це свято з присмаком гіркоти, але про тих, хто попри всі негаразди рук не опускає, тепле слово сказали. Наголосили й на такому: в порту пліч-о-пліч дружно працюють українці й молдавани, росіяни й болгари, гагаузи й греки, вони товаришують, сім'ями один до одного в гості ходять... Дехто подумає: банальний приклад «дружби народів» періоду так званого застою. Не скажіть: у наш тривожний час, коли подекуди починають з'ясовувати, та ще й із зброєю в руках, національності колег по роботі й сусідів по будинку та вулиці, такому ось факту, та ще на перехресті міжнаціональних та міждержавних пристрастей, можна порадіти.

* * *

Куди подамося далі? Нумо, прямо на північ — через Буковину та Галичину — ближче до кордону з Бєлоруссю, на гомінке шосе, що веде з Волині до Бреста.

КОРДОН... БЕЗ ЗАМКА

Неподалік районного центру Ратного розташований стаціонарний пункт міліції, який контролює вивезення продукції за межі України. Це своєрідна митниця. О десятій годині ранку старший інспектор дорожньо-патрульної служби А. Середа зупинив вантажний автомобіль з причепом за номером 41—51 ВНН.

— Що везете?

— Волокно із Старовижівського льонозаводу,— пояснив шофер Микола Бабій.

Виявилося, що 8 тисяч 400 кілограмів цінного льоноволокна без дозволу на право перевезення відправляється до В'яземського льонокомбінату Смоленської області. Машина з причепом належить колгоспові імені Дзержинського Старовижівського району, а супроводжує її механік Олексій Миселюк з села Луків Турійського району. Як у тій пісні: «На городі бузина, а в Києві дядько...».

— Мені сказали обміняти волокно на мішки,— казав О. Миселюк.— Скільки коштує наша продукція — не знаю, про ліцензію не відаю. Мене попросили, я й поїхав...

Через кілька хвилин затримали легковий автомобіль з причепом з номерами Дніпропетровської області. Його господар Олег Яковлєв везе миски, термоси, каструлі, запасні частини для автомобілів. Зрозуміло, що хоче вивезти весь цей дефіцит через Брест до Польщі.

Водночас старший уповноважений по захисту економіки від злочинних посягань на пункті Анатолій Ковальчук перевіряв документи ще в одного власника легкового автомобіля — Олександра Чорновола з Черкаської області. В багажнику лежали хутрові шапки, каструлі, вкрай дефіцитні насоси для тракторів Т-25, ящик горілки. Одне слово, саме ті товари, які заборонено вивозити за межі України.

— А до кордону ще 17 кілометрів,— цілком серйозно каже О. Чорновіл.— Не маєте права забирати товар. То моя горілка, може, я її хочу випити. Коли переїду кордон — тоді й ловіть...

Один за одним зупиняються вантажні й легкові автомобілі біля шлагбаума. Огляди, перевірки, невдоволення водіїв. Тільки за дві години на цьому пункті було перевірено 32 вантажних і 26 легкових автомобілів. У 27 було виявлено різний товар без дозволу на його перевезення.

— За добу ми перевіряємо до трьох тисяч автомобілів,— розповідає начальник Ратнівського пункту В. Савлук.— За три останні місяці в торговельній мережі району продано незаконно перевезених товарів на мільйон 400 тисяч карбованців. Можемо працювати ефективніше, та в нас не вистачає людей, транспорту, але найбільша проблема — кому віддати вилучений товар.

При нас старший зміни на пункті Володимир Мерчук з'ясовував по телефону, якій організації району відправити затриманий товар. Потім обурювався:

— В народному суді нікого немає, у споживчій кооперації посилають з одного магазину до іншого, в райвиконкомі кажуть, що не їхня справа. Морока! То часто легше через кордон пропустити автомашину із забороненим товаром, ніж затримати. Це для нас зайва робота.

На пункті є перелік шістдесяти найменувань вкрай дефіцитних товарів народного споживання, вивезення яких громадянами за межі України забороняється. Але везуть — електропилососи, газові колонки, шифер, одяг. Особливо багато товарів їде за межі України з львівських імпортних баз. На десятки мільйонів карбованців везуть.

Як не прикро, мусимо сказати, що в Беларусі на контрольно-пропускному пункті більше ладу. Інспектор дорожньо-патрульної служби Михайло Дядюк показав список товарів, які заборонено вивозити за межі Беларусі — 215 найменувань. У них навіть бите скло — дефіцит. Працівники пункту не шукають, де збути вилучений товар.

— Ми складаємо лише акт, який разом з товаром відправляємо відповідним службам до Бреста,— ділився досвідом роботи М. Дядюк.— Погано, що між нашими контрольними пунктами немає телефонного зв'язку.

В цій розмові начальник відділення по організації роботи і контролю за вивезенням товарно-матеріальних цінностей за межі України УВС Волині М. Мельник розповів, що найближчим часом поблизу кордону будуватиметься стаціонарний контрольний пункт, в якому розміститься митна та інші служби. Для цього вже виділена земельна ділянка.

— Звичайно, відгороджуватись від сусідів колючим дротом не будемо,— усміхнувся М. Мельник.— Ми завжди з білорусами жили в дружбі. І далі так буде. Але без порядку на кордоні не обійтися.

* * *

Отут ми й визначилися, що далі треба нам мандрувати Україною за годинниковою стрілкою, а це означає, що тепер стелиться наш шлях прямісінько на схід уздовж кордону України з Беларуссю, аж поки не потрапимо на Чернігівщину, на межу між Україною та Росією.

НАСТОРОЖЕНІСТЬ І НАДІЯ

За околицею українських Клюсів — Росія. Велика та неозора, тут вона не дуже й відчувається. Либонь, завдяки тому, що за стареньким мостом через Цату непарадна, ледь прохідна дорога до Раківки. Кажуть, як задощить, ніякої й митниці не треба — кордон сам по собі «на замку». Хоча знаходяться проворні хлопці. Клюсівець Станіслав Бруй по ній ходив-ходив і в дощ, і в сніг, та й виходив дружину. Що поробиш, баюри для закоханого серця — не перешкода! Гарні дівчата в Росії! От і у Василя Маленка подібна історія — звабила дівчина з сусіднього російського села.

А недавно ч... мало не ста... конфлікт. Ч... прийшли в ... хоромницьк... жадали циґа... просили ку... йшов непар...

Дільничн... мівського Р... темцев на ... цький конф... кою: сьогод... ться — зав... готуються. ... Є справи к... прогнозує:

— Буде ... З січня — ... вам кажу! ... Україна пі...

Чого так ... ця насторо... ніяких підс... нема. А по... зуміти. Ми... біди. «Ну, ... покаже пач... ділили. Ми... сортні люд... скуповуєте... Клюсах з... магазин...».

А ось ін... го порядку... вицької шн... ва при зуст... газету «А... ним по біл... Киеве, в ... кабинетах, ... обнести это... чей провол... мениту Сен...

ЧИ ТИМ ШЛЯХОМ ПІШЛА УКРА

жів, або по-
ний зв'язок
егіонами че-
торію. Бо
упівсили —
но для всієї

реніфці від-
я свого пор-
це свято з
ти, але про
сі негаразди
тепле слово
или й на та-
пліч-о-пліч
ь українці й
ни й болга-
реки, вони
м'ями один
ті ходять...
банальний
и народів»
ного застою.
наш тривож-
подекуди по-
вати, та ще й
ах, націона-
роботі й су-
у та вулиці,
ту, та ще на
національних
их пристрас-
адіти.

*

**ся далі? Ну-
вніч — через
Галичину —
дону з Бєло-
нке шосе, що
до Бреста.**

айонного цент-
розташований
ункт міліції,
вивезення
межі України.
итниця. О де-
нку старший
жньо-патруль-
Середа зупи-
автомобіль з
мером 41—51

те?
із Старовижів-
воду,— пояс-
кола Бабій.

до 8 тисяч 400
ного льоново-
волу на право
відправляється
го льонокомбі-
ської області.
ичепом нале-
ві імені Дзер-
аровижівського
оводжує її ме-
Миселюк з се-
урійського ра-
пісні: «На го-
в Києві дядь-

зали обміняти
ишки,— казав
Скільки кош-
дукція — не
ензію не відаю.
и, я й поїхав...
ка хвилин зат-
вий автомобіль
номерами Дні-
ї області. Його
Яковлєв везе
и, каструлі, за-
для автомобі-
о, що хоче ви-
й дефіцит через
ьщі.
тарший уповно-
ахисту економі-
нних посягань
натолій Коваль-
документи ще
ника легкового
Олександра
Черкаської об-
жнику лежали
ики, каструлі,
тні насоси для
25, ящик горіл-

ки. Одне слово, саме ті товари, які заборонено вивозити за межі України.

— А до кордону ще 17 кілометрів,— цілком серйозно каже О. Чорновіл.— Не маєте права забирати товар. То моя горілка, може, я її хочу випити. Коли переїду кордон — тоді й ловіть...

Один за одним зупиняються вантажні й легкові автомобілі біля шлагбаума. Огляди, перевірки, невдоволення водіїв. Тільки за дві години на цьому пункті було перевірено 32 вантажних і 26 легкових автомобілів. У 27 було виявлено різний товар без дозволу на його перевезення.

— За добу ми перевіряємо до трьох тисяч автомобілів,— розповідає начальник Ратнівського пункту В. Савлук.— За три останні місяці в торговельній мережі району продано незаконно перевезених товарів на мільйон 400 тисяч карбованців. Можемо працювати ефективніше, та в нас не вистачає людей, транспорту, але найбільша проблема — кому віддати вилучений товар.

При нас старший зміни на пункті Володимир Мерчук з'ясовував по телефону, якій організації району відправити затриманий товар. Потім обурювався:

— В народному суді нікого немає, у споживчій кооперації посилають з одного магазину до іншого, в райвиконкомі кажуть, що не їхня справа. Морока! То часто легше через кордон пропустити автомашину із забороненим товаром, ніж затримати. Це для нас зайва робота.

На пункті є перелік шістдесяти найменувань вкрай дефіцитних товарів народного споживання, вивезення яких громадянами за межі України забороняється. Але везуть — електропилососи, газові колонки, шифер, одяг. Особливо багато товарів йде за межі України з львівських імпортних баз. На десятки мільйонів карбованців везуть.

Як не прикро, мусимо сказати, що в Бєларусі на контрольно-пропускному пункті більше ладу. Інспектор дорожньо-патрульної служби Михайло Дядюк показав список товарів, які заборонено вивозити за межі Бєларусі — 215 найменувань. У них навіть бите скло — дефіцит. Працівники пункту не шукають, де збути вилучений товар.

— Ми складаємо лише акт, який разом з товаром відправляємо відповідним службам до Бреста,— ділився досвідом роботи М. Дядюк.— Погано, що між нашими контрольними пунктами немає телефонного зв'язку.

В цій розмові начальник відділення по організації роботи і контролю за вивезенням товарно-матеріальних цінностей за межі України УВС Волині М. Мельник розповів, що найближчим часом поблизу кордону будуватиметься стаціонарний контрольний пункт, в якому розмістяться митна та інші служби. Для цього вже виділена земельна ділянка.

— Звичайно, відгороджуватись від сусідів колючим дротом не будемо,— усміхнувся М. Мельник.— Ми завжди з білорусами жили в дружбі. І далі так буде. Але без порядку на кордоні не обійтися.

* * *

Отут ми й визначилися, що далі треба нам мандрувати Україною за годинниковою стрілкою, а це означає, що тепер стелиться наш шлях прямісінько на схід уздовж кордону України з Бєларуссю, аж поки не потрапимо на Чернігівщину, на межу між Україною та Росією.

НАСТОРОЖЕНІСТЬ І НАДІЯ

За околицею українських Клюсів — Росія. Велика та неозора, тут вона не дуже й відчувається. Либонь, завдяки тому, що за стареньким мостом через Цату непарадна, ледь прохідна дорога до Раківки. Кажуть, як задощить, ніякої й митниці не треба — кордон сам по собі «на замку». Хоча знаходяться проворні хлопці. Клюсівець Станіслав Бруй по ній ходив-ходив і в дощ, і в сніг, та й виходив дружину. Що порбиш, баюри для закоханого серця — не перешкода! Гарні дівчата в Росії! От і у Василя Маленка подібна історія — звабила дівчина з сусіднього російського села. А недавно через цих красунь мало не стався прикордонний конфлікт. Чотири клюсівці прийшли в клуб провідати хоромницьких дівчат та зажадали цигарок, а в них попросили купони... Обмін вийшов непарламентський.

Дільничний інспектор Климівського РВВС Віталій Артемцев на недавній парубоцький конфлікт махає рукою: сьогодні хлопці чубляться — завтра дівчата заміж готуються. Це — не головне. Є справи куди важливіші. І прогнозує:

— Буде скоро вибух! До 3 січня — обов'язково! Я вам кажу! Не тим шляхом Україна пішла...

Чого так думає? Звідкіля ця настороженість? Начебто ніяких підстав для побоювань нема. А потім починаємо розуміти. Митниці — ще півбіди. «Ну, у мене друзі є,— показує пачку купонів.— Наділили. Ми, значить, другосортні люди? Ви у нас все скуповуєте, а росіянам у Клюсах зась, не заходь у магазин...».

А ось інше — складнішого порядку. Директор Чуровицької школи К. Кудрявцева при зустрічі показує райгазету «Авангард», де чорним по білому написано: «В Киеве, в соответствующих кабинетах, уже планируется обнести этот монумент колючей проволокой» (це про знамениту Сеньківку!). Приплюсуємо до цього дезинформацію центральної преси, телебачення, і вийде, що українські незалежники завтра почнуть боротьбу за відторгнення Брянщини від Росії. Розмовляємо на цю тему з 75-річним Іваном Івановичем Куксою в Хоромному.

— Я українець,— каже він.

— А за паспортом?

— Росіянин.

— А чого ж це так вийшло?

— Та в нас так у селі повелося: хто був Мельник — став Мельниковим. Це ж райони колишньої Чернігівської губернії.

— Мову забули?

— Мої бабуся і дід ще балакали. Життя, бач, так розпорядилося...

У агресивність України не вірить. Та не всі так мислять.

Дешева, вмираюча імперська політика зробила свою чорну справу на прикордонні.

А тим часом у російських Нових Юрковичах, Новому Світі, Чуровичах магазини багатші, ніж у наших прикордонних селах. Там радіоактивна зона, а тому потрапляють на прилавки ковбаса, сметана, консерви. Як новосвітівцям вистачить, дадуть і клюсівцям... Пенсіонер В. Шеремет, як і багато його односельців, здав бичка російським заготівельникам. Дорожче платять! Та й вигідно: і гроші відразу дають, і комбікорм виписують. А в Щорському районі — грошей катма, подарують за м'ясо квитанцію і мучся з нею, не знаючи, куди приткнути. Клюсівська сільрада виписала 200 листів шиферу у Хоромному, а цеглу — в Кирилівці. Там з цим легше!

Нам так гарно по обидві сторони кордону розповідали про вчорашні й нинішні (здебільшого «купонного» характеру) дружні стосунки, що ми сприйняли як реальність почуте у Раківці:

— Та в Єліному майже всі проти незалежності виступили. Люди розуміють: ну як ми будемо одне без одного?

Поцікавилися результатами референдуму. Вони такі: у Клюсах сказали «так» незалежності України 97,4, у Єліному — 79,5, у Гуті-Студенецькій — 92,4 відсотка мешканців!

— А все дуже просто,— каже голова Клюсівської сільради М. Ходорич.— Ми ж не проти Росії, ми проти Союзу голосували, бо зневірились у ньому, набридло оце постійне старцювання. Думаємо, що незалежність України і Росії допоможе обом сусіднім державам не тільки вижити, стати на ноги, а
й по-справж
ти.

*

**А тепер
литься чере
південь, у
географічну
світ запам'**

НА БЕРЕ
ЧОРНОГ

Разом із
чальника
кордонного
ком Федор
Соболєвим
гірською до
боків обій
скелі. Дес
шився Сев
уже перші
кої прикор

Її начал
рій Алимо
зує нам «г
йомить з п

— Служ
хлопці, пр
двох незал
України т
дерації,—
щаємося,
війська, се
Криму, пе
перейшли
України.
— А ко
— Безп
рові оборо
ховній Ра
До розм
ковник Со

— Хочу
ки з Укра
Кримськом
загоні,
муть на в
Україні. І
реважної
та прапор
ся питанн
би вихідці
дерації, б
можна.

На тер
зустрілися
ми — Ге
та Геннад
саме збир
бойове че
— з Оре
з Черкащ
яку прися
ховий.
— Зви
Україні,—
— Але
ви поїдете
— Ну,
тою, мож
кримську
ся в Укр
пець і ве
До речі, я
українськ
льний ві
мені урок
— Оби
мінники
— зауваж
продовжи
з невели
ках.— А
ковий сол
Молодий
леграму,
лася доч
до свого
Так що
свята про
...Якос
із нас го
ського м
Джемілє
жив, що
не дуже
кордону.
міркуван
Соболєв
— Сп
рою має
Федір М

ОМ ПІШЛА УКРАЇНА

ціх красунь
прикордонний
и клюсівці
5 провідати
дівчат та за-
, а в них по-
... Обмін ви-
нтський.

спектор Кли-
Віталій Ар-
вній парубо-
махає ру-
лопці чубля-
дівчата заміж
– не головне.
важливіші. І

ю вибух! До
в'язково! Я
тим шляхом
.

ає? Звідкіля
сть? Начебто
ля побоювань
очинаємо ро-
і — ще пів-
не друзі є,—
упонів.— На-
ачить, друго-
и у нас все
росіянам у
не заходь у

– складнішо-
ректор Чуро-
К. Кудрявце-
показує рай-
рд», де чор-
написано: «В
тветствующих
планируется
нумент колю-
» (це про зна-
ку!). Приплю-

суємо до цього дезинформацію центральної преси, телебачення, і вийде, що українські незалежники завтра почнуть боротьбу за відторгнення Брянщини від Росії. Розмовляємо на цю тему з 75-річним Іваном Івановичем Куксою в Хоромному.

— Я українець,— каже він.

— А за паспортом?

— Росіянин.

— А чого ж це так вийшло?

— Та в нас так у селі повелося: хто був Мельник — став Мельниковим. Це ж райони колишньої Чернігівської губернії.

— Мову забули?

— Мої бабуся і дід ще балакали. Життя, бач, так розпорядилося...

У агресивність України не вірить. Та не всі так мислять.

Дешева, вмираюча імперська політика зробила свою чорну справу на прикордонні.

А тим часом у російських Нових Юрковичах, Новому Світі, Чуровичах магазини багатші, ніж у наших прикордонних селах. Там радіоактивна зона, а тому потрапляють на прилавки ковбаса, сметана, консерви. Як новосвітівцям вистачить, дадуть і клюсівцям... Пенсіонер В. Шеремет, як і багато його односельців, здав бичка російським заготівельникам. Дорожче платять! Та й вигідно: і гроші відразу дають, і комбікорм виписують. А в Щорському районі — грошей катма, подарують за м'ясо квитанцію і мучся з нею, не знаючи, куди приткнути. Клюсівська сільрада виписала 200 листів шиферу у Хоромному, а цеглу — в Кирилівці. Там з цим легше!

Нам так гарно по обидві сторони кордону розповідали про вчорашні й нинішні (здебільшого «купонного» характеру) дружні стосунки, що ми сприйняли як реальність почуте у Раківці:

— Та в Єліному майже всі проти незалежності виступили. Люди розуміють: ну як ми будемо одне без одного?

Поцікавилися результатами референдуму. Вони такі: у Клюсах сказали «так» незалежності України 97,4, у Єліному — 79,5, у Гуті-Студенецькій — 92,4 відсотка мешканців!

— А все дуже просто,— каже голова Клюсівської сільради М. Ходорич.— Ми ж не проти Росії, ми проти Союзу голосували, бо зневірились у ньому, набридло оце постійне старцювання. Думаємо, що незалежність України і Росії допоможе обом сусіднім державам не тільки вижити, стати на ноги, а й по-справжньому розквітнути.

* * *

А тепер наша дорога стелиться через усю Україну на південь, у Крим, саме в ту географічну точку, яку весь світ запам'ятав як Форос.

НА БЕРЕЗІ ЧОРНОГО МОРЯ

Разом із заступником начальника Кримського прикордонного загону полковником Федором Михайловичем Соболєвим їдемо вузькою гірською дорогою, яку з обох боків обіймають височенні скелі. Десь у стороні залишився Севастополь, і ось уже перші будівлі Фороської прикордонної застави.

Її начальник майор Валерій Алимов з гордістю показує нам «господарство», знайомить з прикордонниками.

— Служать у нас нині хлопці, призвані тільки з двох незалежних держав — України та Російської Федерації,— каже майор.— Пишаємося, що прикордонні війська, серед них і ті, що в Криму, першими повністю перейшли під юрисдикцію України.

— А кому вони підзвітні?

— Безпосередньо міністрові оборони України і Верховній Раді України.

До розмови пристає полковник Соболєв:

— Хочу сказати, що юнаки з України, які служать у Кримському прикордонному загоні, в січні присягатимуть на вірність незалежній Україні. Це стосується й переважної більшості офіцерів та прапорщиків. Вирішується питання подальшої служби вихідців з Російської Федерації, бо без присяги не можна.

На території застави ми зустрілися з двома рядовими — Геннадієм Ольховим та Геннадієм Хвостом, які саме збиралися заступати на бойове чергування. Перший — з Оренбурга, другий — з Черкащини. Поцікавилися, яку присягу прийматиме Ольховий.

— Звичайно, на вірність Україні,— відповів хлопець.

— Але ж після служби ви поїдете в Росію?

— Ну, то й що? А зрештою, може, я знайду тут кримську красуню і залишуся в Україні,— сказав хлопець і весело розсміявся.— До речі, я вже почав вивчати українську мову. Тезко у вільний від служби час дає мені уроки.

— Обидва Геннадії — відмінники бойової підготовки,— зауважив майор Алимов і продовжив, помітивши юнака з невеликою валізкою в руках.— А ось ще один зразковий солдат — Іван Кобець. Молодий тато. Отримав телеграму, що в нього народилася дочка. Їде у відпустку до свого Дніпропетровська. Так що Новий рік і Різдвяні свята проведе в колі сім'ї.

...Якось у розмові з одним із нас голова кримсько-татарського меджлісу Мустафа Джемілєв між іншим зауважив, що кримським татарам не дуже довіряють охорону кордону. Ми поділилися цим міркуванням з полковником Соболєвим.

— Справді, він якоюсь мірою має рацію,— погодився Федір Михайлович.— У Радянській Армії колишнього Союзу було чітко розписано, юнаки яких національностей і в якій кількості повинні служити в тому чи іншому роді військ, в тій чи іншій частині. Але ті часи, я впевнений, відійшли назавжди. В Криму серед прикордонників справді ще немає кримських татар. Та ми їх радо приймемо. Було б бажання. До Криму я служив у Середній Азії. Ніколи не забуду прекрасну людину, свого друга майора Рафіка Галімова, кримського татарина за національністю. Він загинув, охороняючи рубежі Радянського Союзу. За життя був нагороджений орденом і медаллю. Посмертно — ще одним орденом. Взагалі хочу сказати, що кримські татари працьовиті, дуже щирі, добрі люди. Понад усе цінять дружбу.

...Вечоріє. На морі висвічуються мерехтливими вогнями сторожові кораблі. Безвідмовно діє весь складний комплекс прикордонної застави, повільно крутиться величезний локатор, тісно взаємодіючи з кораблями.

Увімкнули світло й на розташованій поблизу горезвісній фороській дачі. Саме тут пережив три страшні дні серпневого путчу Михайло Горбачов, колишній Президент колишнього Союзу РСР. Цю дачу нині також охороняють прикордонники незалежної України.

* * *

Побувавши аж у чотирьох точках нашої молодої держави, захотіли ми завершити свою мандрівку-розповідь з центру України, але не адміністративного, не політичного, а саме географічного. Та через те, що в тому центрі географічному ще не так, щоб аж надто густо всього понабудовувано, то за спільною згодою вирішили взяти звідси не просту собі розповідь, а репортаж з майбутнього, отже, з певною дозою фантазії.

НА ПОКЛІН ДО РІДНОЇ НЕНЬКИ

Елегантне авто м'яко шурхотить широкою асфальтівкою, обрамленою обабіч горіховою та черешневою посадками. Подорожні з нетерпінням вдивляються в горизонт, намагаючись якомога швидше побачити такі знайомі з багатьох туристських путівників силуети. І ось, нарешті, з-за обрію здіймається висока дзвіниця Воскресіння, зведена, як пишуть, з коштовних мінералів усіх регіонів України. А навколо розкинулося ціле містечко незвичайного історико-культурного комплексу, спорудженого прямо в географічному центрі нашої держави.

В одному з побудованих бізнесменами української діаспори кемпінгів прилаштували автомобіль — і мерщій пішки в історію рідного народу. У руках вузлики з землею з могил предків, що знайшли свій вічний спочинок за океаном. Хай і вони ляжуть до підніжжя величної скульптури неньки-України — жінки-матері зі свічкою в руках, що дивиться на південь з високої скіфської могили. Мабуть, вийшла до світу виглядати синів своїх з вільного Запорожжя, з далекого Криму — неволі тяжкої бусурманської, з бідолашної Задунайської Січі, та так і застигла від горя навіки. Могила та — точна копія прадавніх скіфських, а в ній музей золотих речей, знайдених на території України. Правда, теж копії. Оригінали по москвах, петербургах, парижах, нью-йорках... Може, коли повернуться...

Територія комплексу, ніби поясом, оперезана кільцевою дорогою, перехрещена на чотири частини широкими шляхами, що сходяться посередині. На перетині тих шляхів з кільцевою — чотири культові споруди однакові за площею і висотою: автокефальна, українська православна, греко-католицька церква та синагога, побудовані віруючими найголовніших конфесій.

Ближче до центру — музей воскових фігур. Княжі ратники, запорозькі козаки та старшини. А це що за диво? Розкосі очі, хижий погляд, крива шабля в руці. Невже Батий? А поруч з ним султан турецький, король польський, цар російський, кайзер, Гітлер, Сталін — всі ті, хто плюндрував квітучі українські землі протягом багатьох століть. Хай нащадки їх знають!

Приїжджі ідуть викладеними з цеглин тротуарами. На кожній з них ім'я тих, хто пожертвував на спорудження Центру духовного єднання і культурного відродження України. Виставочний зал, театрально-спортивне поле, де з ранку до вечора народні ігрища та обряди, лицарські забави й кінні змагання. Казкове містечко, в якому людей зустрічають Котигорошко, Івасик-Телесик та інші фольклорні персонажі. Від них кожен відвідувач одержує дзвіночок — на згадку про те, що побував у самому центрі України. Усіх пригощають смачною водою із степового джерела.

Та ось чути дзвони — кличуть до церкви. І з усіх боків містечка вулицями Київською, Волинською, Закарпатською (за назвами всіх регіонів республіки) люди прошкують до храмів. Кожен до свого.

Таку картину з уяви намалював перед нами член оргкомітету по створенню Фонду Центру духовного єднання і культурного відродження України Володимир Гришко. Хоча сьогодні з цього величного полотна маємо лише один шматочок — пам'ятний знак, встановлений 16 липня 1991 року в День незалежності України, та Гришко не сумнівається — згодом усе те буде. Бо, крім обласної ради профспілки працівників кооперації, за справу взялися республіканська профспілка підприємців. До складу оргкомітету ввійшли його колеги з усіх областей. Надходять пожертвування. Не тільки від земляків, а й з-за кордону.

Так що ласкаво просимо в центр землі нашої, на поклін до неньки-України. Хай зростає в степу під Добровеличківкою на Кіровоградщині скіфська могила, підносяться храми й музеї, міцнішають та множаться єдність і духовне багатство нашого працьовитого волелюбного народу.

На цьому дозвольте й завершити нашу подорож молодою країною Україною, яка нині тільки підводиться на повний зріст і в якої так багато попереду складного й доброго. Бо саме тим шляхом Україна пішла!

У подорожі взяли участь **Георгій ВОРОТНЮК, Богдан БЕРЕКЕТА, Сергій ПАВЛЕНКО, Олександр ПІЛАТ, Микола ВОЛОК**; кермував уявним літальним апаратом **Борис СИДОРЕНКО**.

ПЛЕКАЙМО РІДНУ ЗЕМЛЮ

— Чим пам'ятний для вас рік минулий? — запитав я Ганну СИВОЛАП, доярку Глобинського бурякорадгоспу Полтавської області.

— Хіба тільки для мене? Для всього народу України він увійде в історію як рік народження нашої держави. Мені ж особисто пощастило брати участь і виступати на урочистому засіданні Верховної Ради України 5 грудня. Зворушливі до сліз хвилини, незабутні почуття — щастя, про яке можна лише мріяти. Та свята минають, а в буднях — тривога за долю України, за долю її дітей. Мрію й вірю, що їхнє життя буде кращим за наше, що виростуть вони мудрішими, сильнішими і виплекають нашу державу мов квітучий сад.

— Ваші побажання на рік майбутній.

— Я мати п'ятьох дітей і добре знаю, як нелегко їх поставити на ноги, вивести в люди. Сьогодні наша Україна нагадує мені немовля. Воно ще безпорадне, безпомічне. Та водночас Україна сильна й могутня своїм національним духом, вірою в ідею і шлях, що його обрав її багатомільйонний народ. Тому моє материнське слово: люди, дорогі мої земляки, плекайте свою дитину, не дайте їх спіткнутися, збочити. Бережіть мир і спокій на цій святій землі, яка дала вам притулок, яка годує вас і ваших дітей. Миру всім нам і злагоди навіки!

Григорій ГРИНЬ,
власний кореспондент «Голосу України».

Полтава.

ЗАБУДЬТЕ СЛОВО «ШОКОЛАД»

Сумне інтерв'ю

Батькам малят, народжених в останні роки перебудови, я б не радив читати своїм чадам казочку Корнія Чуковського «Телефон». Пам'ятаєте, там одному слоникові забаглося пудів п'ять чи шість шоколаду? Допитлива дитина обов'язково поцікавилася б, а що то воно таке — шоколад. Мімікою, жестами, спогадами про власні відчуття вам навряд чи вдасться задовольнити Петрика чи Катрусю. Воно, несвідоме, будьте певні, вимагатиме, щоб дали і йому покуштувати те, без чого ніяк не може обійтися бідний слоник. Звичайно, можна виставити вухату тварину як антигероя з шкідливими звичками, а шоколад назвати «коричневою смертю». Але навіщо говорити неправду? Краще, повторюю, до пори до часу не зачіпати цієї болючої теми у спілкуванні з дітьми. Яка ж насправді нині ситуація з шоколадом, вам стане зрозуміло з інтерв'ю, що його дав кореспондентові «Голосу України» директор Тростянецької шоколадної фабрики «Україна» М. ШВЕЦЬ.

— Насамперед, Миколо Григоровичу, кілька слів про ваше підприємство.

— На Україні воно має статус монополіста в галузі переробки какаобобів. Щодоби ми виготовляли близько 60 тонн цукерок, плиткового шоколаду, інших кондитерських виробів, а також 20 тонн напівфабрикату — шоколадної поливи для потреб майже всіх підприємств системи «Укркондитерпром». Кажу про це в минулому часі, бо цього року фабрика припинила виробництво шоколаду і солодощів з нього.

— Не важко здогадатися що причиною є нестача коштів на закупівлі імпортної сировини.

— Ваша правда. Какаобоби продаються на світовому ринку лише за вільно конвертовану валюту. Донедавна усі торговельно-посередницькі операції, розподіл товару здійснювалися централізовано через московську фірму «Какао». Із загостренням економічної кризи і розвалом колишнього Союзу цей механізм скасували. Тепер нам пропонують самим розплачуватися доларами з постачальниками, що, принаймні сьогодні, зовсім нереально. Тож аби не зупинити виробництво, зберегти кадри, ми змушені пристосовуватися до нових умов.

— Як саме?

— Освоїли випуск цукерок з мінімальним вмістом какаопродуктів, завдяки чому валовий обсяг виробництва не зменшився. Що ж до смакових якостей, то ще нікому в світі не вдавалося віднайти рівноцінного замінника какао, і, зрозуміло, тим, хто пам'ятає, скажімо, «Трюфелі», «Каракум», «Асорті», сьогоднішні вироби сподобаються (якщо їх пощастить купити!) менше. Хоча наші технологи й показують дива винахідливості. Наприклад, для виготовлення цукерок «Збручанка» використовуємо обсмажені зародки зерна пшениці. Цей надзвичайно корисний харчовий продукт до того ж надає цукеркам приємного запаху й кольору. Винахідництво у нас не від хорошого життя, але, користуючись нагодою, хотів би сказати таке. Як не дивно це звучить, проте упродовж років радянський масовий споживач мав істотні переваги перед ласунами Заходу. Там вироби з чистого шоколаду не поширені і дуже дорогі. За традиційні десертні продукти вважають так звані аналоги шоколаду з малим вмістом какаопродуктів. Типовими для зіставлення можуть бути наш шоколадний батончик з начинкою, де 40 відсотків чистого шоколаду, і шоколад «Марс», що являє собою глазуровану тонким шаром напівшоколадну масу із сухого молока, цукру й ароматизатора. Тож, коли рівнятися до європейських стандартів (за естетику оформлення не кажу — тут ми не здатні конкурувати), то й сьогодні фабрика «Україна» гідно тримає фірмову марку.

— Це, мабуть, той рідкісний випадок, коли вихід на європейський рівень культури споживання більше засмучує справжніх гурманів, аніж радує. Проте нам відомо, що фабрика, попри всі труднощі, виконала замовлення на дитячі новорічні подарунки.

— Ми випустили їх приблизно на 50 тисяч більше, ніж торік. Виготовлено партію «Дідів Морозів» і «Зайчиків» з чистого шоколаду. Щоправда, весь фігурний шоколад відправлено на одну адресу — в Донецьк. Разом з підприємствами і організаціями шахтарської столиці зібрали валюту й закупили вагон какаобобів, які ми й переробили на їхнє замовлення у новорічні сувеніри. Тож той, хто хоче зробити дітям приємне, нехай зважить на ініціативу донечан. Ми готові переробити будь-яку кількість сировини, виправдавши витрати смачними й рідкісними, як на сьогодні, виробами з шоколаду.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

«І В СУСІДІВ, І ВДОМА»,

або ВАЖКО БУТИ ДОМОГОСПОДАРКОЮ

Мабуть, на Заході моє запитання сприйняли б як елементарну нетактовність або просто не зрозуміли суті мого інтересу. На жаль, у нашій країні воно не дивує, бо на нетактовність штовхає саме життя. Отже, я без особливих церемоній запитую у домогосподарки І. КАЖАН:

— Інно Антонівно, ваш рід занять — це принцип чи потреба?

— Ох, я дуже хотіла б бути принциповою: спокійно виховувати своїх дітей, тримати їх повсякмить перед очима. Знаєте, як тепер небезпечно лишати їх напризволяще. І чоловіка хотіла б оберігати від домашніх клопотів...

— Кажете про це, як за мрію, а не реальність...

— Яка там реальність!.. Так, я не поспішаю вранці на службу, не затримуюсь вечорами на роботі. Здається, можу цілком викладатися для дітей і чоловіка. Але коли?

З ліжка — о п'ятій — і бігцем до молочного магазину. Чим раніше станеш у чергу, тим більше шансів темолоко принести додому. Вчора, наприклад, на годину запізнилась, «кашу» для моїх діток перехопили сусіди по співдружності. Цілими родинами наїжджають до нас по харчі. Такі здоровенні бідони тримають, страшно дивитися. Жінка з черги обурилась, то їй так відрізали про «хитрих хохлів», які хочуть росіян голодом заморити, що черзі просто заціпило від «роз'яснення». Втім, даруйте, я відхилилася на політику..

Не молоком єдиним сита сім'я. Треба й хліба. А за ним сьогодні черга, як за горілкою. За інші продукти вже мовчу. За одяг, взуття — також. Щось купити — треба згубити не один день. От і виходить, як у тому прислів'ї, — «одночасно і в сусідів, і вдома», — сидку з дітьми, та я їх не бачу.

— Ви сказали про тиск обставин...

— Я ж не завжди була домогосподаркою. Колись працювала в інституті, навіть захистила кандидатську. Але ні диплом, ні науковий ступінь не допомогли мені поставити на ноги двох дітей. Вони тяжко хворіли, лікарі безсило розводили руками й казали, що «дітьми треба займатися». Ось я й зайнялася». Чоловік спочатку радів: тепер буде лад, але нині тихо ремствує — його заробітку дедалі більше не вистачає. Подружні стосунки за таких обставин не «тягнуть» на ідилію.

— А діти перестали хворіти?

— Не так часто, як раніше, але все-таки не дуже здорові. Чорнобиль, екологія, нестача вітамінів — на базарі яблука по 30—40 карбованців — не роблять рум'яними їхні щічки.

Крім того, я мріяла зайнятися освітою обох доньок. Знаю англійську, німецьку. Хотіла водити їх на музику, гімнастику, одне слово, виховувати у світі прекрасного. Але... проза побуту розбила мої мрії. Видно, треба бути заможними й жити в багатому суспільстві, щоб дозволити собі таку розкішну спеціальність — домогосподарювання.

— Можливо, новий рік наблизить і вас, і суспільство до здійснення мрій?

— Особисто я вважаю, що про це можна тільки мріяти. На жаль, реальність поки що не прогнозує «світлого завтра», тим більше у високосному році. Для моєї сім'ї свято почалося зі сліз: ледве купили два кілограми мандаринів — кавказькі гості правлять ціну, як за рідного батька. І я гірко пошкодувала — чому не працюю: на колишній роботі давали цитрусові «пайки».

Розмову вела
Людмила КОХАНЕЦЬ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Лауреат року — Цвейба

Так сталося, що кілька місяців тому ми мали тривалу розмову з Ахріком Цвейбою, яка була опублікована в «ГУ». Отож, наші постійні читачі мали змогу познайомитися з футбольною «зіркою», капітаном київського «Динамо», відмінним захисником. До речі, і європейську славу має чудовий майстер з Києва, бо був помітним і в збірній, яка здобула право виступати у фінальній частині чемпіонату Європа-92, що пройде у Швеції.

Футбол

— Ахрік, що скажете про ваше обрання найкращим футболістом України? — запитав нашого лауреата, коли він тільки-но повернувся з рідної Абхазії, де проводив коротку відпустку після важкого сезону.

— Дуже приємно, що не тільки шанувальники футболу і не тільки кияни мене поважають. Дістати таку високу оцінку від журналістського загону та ще й працівників національної Федерації футболу України, повірте, дуже приємно. Відчуваю радісне хвилювання й піднесення. Такі події окрилюють. Адже усвідомлюєш, що робиш свою справу на хорошому рівні.

— Отже, в Україні емігрантом не почуваєтесь?..

— Звичайно, ні. Живу в цивілізованій державі. Український народ висококультурний, приязний, дружелюбний, нарешті, гостинний. Мовний бар'єр для мене не існує. Українську розумію добре, спілкуюся російською. Мешкаю у прекрасному готелі, маю «Мерседес», хорошу зарплату. Дружу з багатьма гравцями команди, працівниками клубу, з членами їхніх родин. Було б більше вільного часу, то частіше ходив би в гості.

— До речі, а які розваги вам найбільше до душі?

— Люблю кіно, популярну музику, книжки. Коли буваю в Абхазії, люблю поблукати з рушницею в горах.

— Цікаво, а в Абхазії вас не ревнують до Києва, України?

— Гадаю, що це почуття не чуже моїм землякам, людям, як правило, імпульсивним. Абхазькі шанувальники футболу, зрозуміло, бажали б бачити своїх найкращих гравців у домашніх клубах. Але бажання не завжди, на жаль збігається з реальністю. Тому вони задоволені з того, що їхні земляки-гравці і в чужих землях не пасуть задніх, що їх люблять, ставляться з симпатією до них. Це й тішить самолюбство абхазьких прихильників футболу.

— Яке ваше ставлення до результатів всеукраїнського референдуму?

— Я дуже радий, що український народ дзвінким хором проголосив про своє бажання бути вільним. Мені це особливо приємно, бо вважаю цю землю своєю другою батьківщиною. Відчуваю задоволення й від того, що й український футбол на пленумі своєї федерації оголосив про незалежність і вийшов зі складу федерації колишнього Союзу.

— Що можете сказати про сезон, що минув?

— Шкода, що ми грюкнули дверима на всесоюзній арені, не здобувши на прощання комплекту медалей. Але не будемо жадібними. Київське «Динамо» й без них — найтитулованіший клуб колишнього СРСР. У цілому ж, сезоном задоволений. Наша збірна здобула шведську путівку. Помітні здобутки і в нашого клубу. Ми ввійшли до півфінальної групи розиграшу Кубка чемпіонів. Бути серед восьми найсильніших команд Європи, погодьтеся, дуже почесно. Поступово зігранішим став наш ансамбль, хлопці помітно додали в майстерності. Ще більшим став авторитет наших наставників Анатолія Пузача, Віктора Колотова, Володимира Безсонова. Пузач довів, що він тренер найвищої кваліфікації, здатний самостійно керувати таким класним колективом.

— Оце запитання, як на мене, делікатне. Але.. кажуть, що для вас уже замовили комплект форми в англійському клубі «Тоттенхем хотспур» з Лондона. І знамениті Гарі Лайнекер і Поль Гаскойн — лідери цієї команди — чекають-не дочекаються зустрічі з вами...

— Справді, мав кілька запрошень від зарубіжних клубів. До речі, про це я вже згадував у інтерв'ю, опублікованому в «Голосі України», збирався до Лондона. Але, коли київське «Динамо» потрапило до престижного півфінального турніру чемпіонського Кубка, я просто не мав права міняти прописки, бо повинен допомогти своєму клубові. До того ж дуже кортить зіграти в першому національному чемпіонаті незалежної України. Він, наскільки мені відомо, завершиться 25 червня 1992 року. Лише після його фінішу можна буде щось казати про зміну футболки...

— Що вами керує, коли виходите на поле: бажання заробити гроші, азарт, велика любов до гри чи щось інше?..

— Як кажуть, все потроху. І матеріальний бік — справа не остання. А футбол я люблю. Він моє життя. Навіть під час недовгого перепочинку починаєш нудитись без м'яча. І це не пишномовність. Це я кажу від щирого серця. Слава Богу, що він дав мені здібності.

— До речі, а ви віруючий?

— Так, християнин.

— Чи не буває шкода себе, коли дістаєте травми, віддаєте багато сил тренуванням та матчам, маєте обмаль часу для особистих справ?

— Ні. Тут нічого не поробиш. Адже ніхто не примушував мене піти цією стежкою. Як кажуть, пустився в бійку — чуба не жалій.

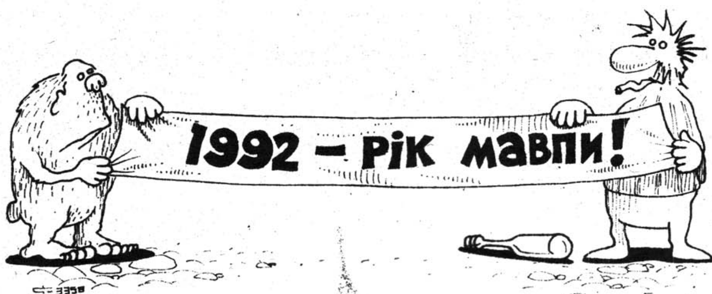
— Ахріку, так чим же запам'ятався вам найбільше рік 1991-й?

— Про більшість приємних для мене подій я вже згадував. А оце буквально перед Новим роком.... одружився.

— Що ж вітаю. І бажаю великого щастя вам з вашою супутницею життя. І останнє. Чого побажаєте киянам і всім громадянам незалежної України?

— Звісно, великих успіхів, нових звершень, найшвидшого подолання кризового становища. А ми, футболісти київського «Динамо», постараємося їх не засмучувати.

Розмову вів
Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

АСТРОЛОГІЧНИЙ ПРОГНОЗ «КУРЕНЯ»

Рік, що наступив, характерний впливом одразу кількох знаків зодіаку. У політиці, як і раніше, пануватиме Водолій, економіка задкуватиме, мов Рак, споживач гарчатиме, наче Лев, бюрократичні структури дивитимуться на реалії, немов той Овен на нові ворота, а засоби масової інформації, через нестачу паперу мовчатимуть, ніби Риби.

Найменший вплив Терезів — зважувати буде просто нічого.

Тож у цілому рік сприятливий для активного відпочинку і мрій про світле майбутнє.

Певні труднощі можуть виникнути в бізнесменів. Бо ж абсолютно невідомо, що купляти, за якою ціною, в кого й головне — якими грошовими одиницями розплачуватися.

Не радять астрологи й вирушати в далеку подорож: пального нема, та й поки діставатиметеся в один кінець, тарифи можуть вкотре підскочити, так що на зворотний шлях грошей просто не стане.

Водночас цей рік — важливий іспит для перевірки щирості й серйозності вашого кохання. Ціни на квіти — астрономічні, подарунка не купиш, повести коханку нікуди, до того ж не знаєш, у що одягтися на побачення. Тому тим парам, що з успіхом пройдуть через усі випробування, астролог обіцяє міцний шлюб і сімейне щастя.

Цього року ви матимете нагоду, і не одну, перевірити і дружні стосунки. Для цього досить кілька разів прийти в гості до старих знайомих без пляшки та цукерок і порівняти: чи раді вам так, як раніше. А якщо господарям теж не буде що виставити на стіл, вони в такий самий спосіб зможуть перевірити і ваше ставлення до них.

Найсприятливішим 1992 рік буде для самовдосконалення. Поза всяким сумнівом можна стверджувати: він пройде під знаком зміцнення здоров'я. Люди більше дихатимуть свіжим повітрям (у чергах), займатимуться оздоровчим бігом (по магазинах), дотримуватимуться суворої дієти. До краю знизиться споживання таких шкідливих для здоров'я продуктів, як м'ясо, масло, цукор, ковбаси. Курці терміново кидатимуть палити, а любителі чарки зменшать споживання «оковитої», бо не матимуть чим вдовольнити шкідливих звичок. Доповнять оздоровчі заходи дедалі частіші курси лікувального голодування.

Тож, як бачимо, загалом прогноз оптимістичний. Тому можна у новий рік вступати впевнено, з високо піднятою головою.

Прокіп ТИШУН,
курінний спец з питань астрології.

Хочемо ми того чи ні, а Новий рік наступив. І навіть, коли б уся наша Верховна Рада одноголосно не підтвердила цей факт, то й вона нічого тут вдіяти не змогла б.

Свято воно є свято. І це незалежно від того, вгинається стіл від наїдків, чи нема навіть шампанського, палають яскраві гірлянди, чи навіть у люстрі перегорілу лампочку замінити нічим.

Бо ми не таке бачили. І вижили. І не втратили здатності веселитися та сміятися. Тож смійомося і далі, шановні! І все в нас буде о' кей! Сміх не потребує талонів та купонів, йому не треба індексації та компенсації, це єдиний дефіцит, що нині відпускається без черги й майже безплатно. І тоді всі труднощі здадуться нам просто смішними. А коли проминемо їх — ще украй нарегочемось над нашою нинішньою розгубленістю. Тому «Курінь» виступає з пропозицією: оголосити рік, що наступив, Роком Сміху. Тим більше, кумедна Мавпа, під знаком якої він пройде, неодмінно дасть нам достатньо підстав посміятися. А тим нитикам, які продовжують стверджувати, що, мовляв, нині не до веселощів, з нами, як то кажуть, не по дорозі!

ВІК ЖИВИ — ВІК КРУТИСЬ

Під кінець новорічної ночі у передпокої захрипів зіпсований дзвінок. Діда Мороза ми замовляли офіційно, а отже, я не здивувався, побачивши на порозі кремезного чолов'ягу у кожусі, білій шапці, із накладною бородою та торбою.

— Пропоную застрахуватися від нещасного випадку! — замість привітання виголосив він.

— Що? — не втямив я. — А ви хіба не Дід Мороз?

— Суміщати у нас ніхто не забороняв, — пояснив гість. — На платню, вірніше, пенсію Діда хіба проживеш? Так що давайте, — простягнув він папірець, — заповніть поліс. Зважте: страховку одержуватимете у гривнах. Хіба не вигідно?

— Але я вже застрахований, — збрехав я і поцікавився: — Ви, напевне, щось там у торбі принесли?..

— Авжеж! — підтвердив він. — Книжечками не цікавитеся? Бо я за сумісництвом брошури поширюю — «Рецепти баби Ванги від облисіння», «Часник і сексуальна гармонія» — на вибір, усього десять п'ятдесят. Чоловіки нарозхват беруть...

— Я мав на увазі подарунок... Новорічний подарунок!

— Ага, подарунок, — пожвавішав він і раптом вигукнув: — Комп'ютер, придбаний у «Ем-Ем-Ем», — справжній подарунок для ділової людини! Ціни нижчі від ринкових! Чули: «Ем-Ем-Ем» — без проблем. Це про нас. Усього сто тисяч, оплата за фактом...

Мені здалося, що підлога під ногами захиталася.

— Не хвилюйтесь, — ніжно взяв мене під лікоть Дід Мороз. — У вас слабке здоров'я. Нічого, зараз ми вас полікуємо. Я, щоб ви знали, дипломований екстрасенс міжнародної категорії. За один сеанс позбавляю від діатезу, сколіозу та енурезу... Беру недорого...

— По-да-ру-нок,— по складах важко мовив я.

— Що ж, з вами каші не звариш, — похнюплено мовив Дід Мороз. — Гаразд, тримайте свій подарунок. Тільки прошу вас — розпишіться ще й отут — це акт для ЖЕКу. Крани й унітаз я у вас перевірив. Пошкоджень не виявив...

Я тремтячою рукою надряпав у якихось папірцях свої автографи.

— Що поробиш, вік живи — вік крутись, — філософствував Дід Мороз, розв'язуючи свою торбу.

Раптом по підлозі з гуркотом покотилися пляшки «Столичної».

— Ой, звиняйте, — схопився за голову він. Це я торби переплутав. Тут горілочка для Польщі — завтра через кордон везем. А торба з подарунками у машині лишилася! Нічого! Завезу подарунок пізніше, на зворотному шляху. Бо зараз мене в машині два клієнти чекають. До аеропорту попросили підкинути — потрійну таксу за швидкість платять!..

І він енергійною ходою попрямував до ліфта...

Тимофій ПРОКОПЕНКО.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

СВЯТКОВІ ЖАРТИ

Ідуть троє чоловіків після зустрічі Нового року.

— Диви, — каже один — а місяць трикутний!

— Та ні, — заперечує другий, — він ромбічний!

— А ви про який місяць сперечаєтесь, — питає третій, — про правий чи про лівий?

* * *

— Гено, а ти віриш у любов з першого погляду? — питає дівчина свого кавалера.

— Ні.

— Тоді подивись на мене ще раз.

* * *

— Василю, чи здійснилася хоч одна мрія твого дитинства? — питає за новорічним столом дружина чоловіка.

— Аякже, здійснилася. Коли мати тягала мене за чуприну, я мріяв стати лисим!

— Приходив Дід Мороз, подарунок залишив.

Мал. Володимира АДАМОВИЧА. Херсон.

* * *

П'яний ходить довкола круглої рекламної тумби, тримаючись за неї руками. Ходив, ходив, нарешті знесилено сідає на землю і каже:

— Діждуся краще ранку. Тоді вже розберуся, як потрапив до цієї ями і як з неї вибратися...

* * *

— Дядьку Петре, як можна відрізнити зайця від зайчихи? — питає сусідка по столу бувалого мисливця.

— Запросто. Береш зайця, кидаєш на землю. Як побіг — то він.

— А вона?

— Як побігла — то зайчиха.

* * *

Батько ладнав ялинку і вдарив себе молотком по пальцю. Аж тут нагодилася мати.

— Доню, а що сказав татко, коли вдарив себе молотком по пальцю? — запитала вона.

— А погане казати?

— Ні, погане можна пропустить.

— Тоді нічого не сказав!

З колекції курінного.

ДУМКИ ПІД ЯЛИНКОЮ

Сам рік новий, та роки вже не ті.

* * *

Перетинаючи екватор, Дід Мороз виконував обов'язки Нептуна.

* * *

Новорічного ранку тим, хто був «під мухою», наливали «на коня».

* * *

Технічний парадокс минулого року: заіржавів партапарат, а/буксувала економіка.

* * *

Одні закінчують старий рік повним келихом шампанського, інші — переповненою чашею терпіння.

* * *

«Сяду на дієту — і стану Снігуронькою»,— сказала Снігова Баба.

* * *

«Для мене робота — завжди свято!» — вважав Дід Мороз.

Олег СЕІН.

ЗІРКИ НА НІЧНОМУ НЕБІ

Минає рік, як «Голос» співає і волає. Усякого було. А ось що буде? Плани редакції — планами, а прогнози зі сторони, тим паче читачів газети, — то вже щось інше, важливіше. Сьогодні «зірку «Голосу» прогнозує учениця Павла Глоби, співробітник Інституту математики АН України Вікторія ШЕПЕЛЬОВА.

— Пані Вікторіє, чи лунатиме «Голос» у майбутньому?

— Газеті необхідний шлях розвитку. Вона вже вчитель, а не учень. «Голосу» ніяк не можна вибиватися з традиційної колії. Поки роль суспільства, громади в газеті — невелика, але ж коли суспільство запосягне керувати «Голосом», то для останнього це — погибель...

Основні риси газети: честолюбство, старанність, організація. Газеті необхідно відчувати ситуацію конкретніше, не розраховувати на допомогу своїх «батьків».

Газету чекає глибинний розвиток: самооцінка, кристалізація індивідуального розвитку. «Голос» — це індивідуалізм, це особлива психологія. Це газета філософічна, вона для людей духовності.

І надалі важливе для газети — підвищена увага до глибинних філософських проблем життя-буття. Проблеми окремих регіонів, ковбаси, чобіток — планета Сатурн цього не пробачить. Окрім всього, «Голос України» має королівський статус двох планет — Сонця і Місяця. А це означає — творча енергія життєлюбства, бажання впливати. Уже сьогодні газета має своє обличчя. Але їй не завадять всебічна інформація і, коли хочете, фанатизм. Та надалі, як прогнозують планети, «Голос» не буде агресивним і в той же час некерованим. Звичайно ж, газеті важко зазвичаїтися в сучасних умовах, охопити всі проблеми сьогодення. Але газета і надалі буде впливати на світогляд читачів, розширювати свої ідеологічні обрії, формувати філософську позицію України.

ПРОРОЦТВА ПАНІ ВІКТОРІЇ

«Голос України» — голос еволюції, бо гарно підібрано дату його народження. У 1992 році газета ще «голосно не викрикне», бо нестабільною буде ситуація в Україні. Але вже в наступному році газета знайде тисячі своїх нових читачів. Для повного її становлення потрібно 3—4 роки.

Щодо колективу газети. На момент його народження він підібраний кваліфіковано. Всі журналісти усвідомлюють ту високу місію, яка випала на їхню долю. Потенціали — творчий і діловий — редакції висвітлює планета Сатурн.

— Пані Вікторіє, яка доля чекає незалежну Україну?

— Її доля — то доля вашої газети. Через 2—3 роки газета повністю реалізує свій творчий потенціал, чим і виправдає свою назву. Що стосується нашої держави, то на Україну чекають нелегкі випробування. Важкими будуть лютий і червень. Для всіх регіонів можливі прояви стихії, міжнаціональної сутички. Україна — Телець. Її доля буде багато в чому залежати від січневого явища — затемнення на планеті Уран.

— І все ж...

— Всі ми плекаємо надію. Буде незалежна держава — бути й «Голосу України». А зірки — на нашому небі...

Інтерв'ю взяв Юрій ДОЦЕНКО.

P. S. Напередодні Нового року у пані Вікторії відбулася щаслива подія — утворилася нова сім'я. З чим щиро і поздоровляємо. Давати прогнози щодо своєї зірки пані Вікторія відмовилася. То справа особиста.

Тест

ЧИ МОЖЕТЕ ВИ БУТИ НАЧАЛЬНИКОМ?

ПОПЕРЕДЖЕННЯ: відповідаючи на запитання, будьте уважні — від правильних відповідей залежить, чи бути вам керівником.

1. Чи є у вас бажання стати керівником?
2. Чи купуєте ви квитки в трамваї, автобусі, якщо забули вдома проїзний квиток?
3. Чи добре пам'ятаєте таблицю множення на 7?
4. Чи мучать вас нічні жахи?
5. Чи притягувалися до відповідальності за статтею Кримінального кодексу (за господарські злочини)?
6. Чи бували в Патагонії?
7. Чи знаєте напам'ять текст та мелодію якого-небудь гімну?
8. Чи шкода вам, що молодість минула?
9. Чи віддаєте перевагу поганому начальнику перед поганим підлеглим?
10. Чи керували ви коли-небудь ким-небудь?
11. Чи відчуваєте біль у суглобах перед дощем?
12. Ви блондин (блондинка)?

КЛЮЧ ДО ТЕСТУ

1. При позитивній відповіді на запитання 1, 7 і 9: ви працьовиті, цілеспрямовані і думка начальника для вас завжди приваблившіа за громадську думку.

2. При позитивній відповіді на запитання 7 і 8 та негативній — на запитання 1 і 10: у вас ніжний, ліричний характер, любите «не висовуватися», бути завжди разом із колективом. Найкраще вам — співати в самодіяльному хорі.

3. При позитивній відповіді на запитання 5 та негативній — на запитання 2, 3 і 9: ви сміливі, рішучі, але люди вас дратують. Ваш істинний поклик — догляд за тиграми в зоопарку.

4. При позитивній відповіді на запитання 1 і 12 та негативній — на 9 і 10; ви подобаєтесь особам протилежної статі, але колектив любити вас не зможе. Наша порада: уникайте виборних посад з відкритим, а особливо — з таємним голосуванням.

5. При позитивній відповіді на запитання 3, 5 і 9 та негативній — на 2: ви вроджений начальник; із законністю у вас складні й не до кінця з'ясовані стосунки. Ваша доля — бути керівником малого підприємства (з великою зарплатою).

6. При позитивній відповіді на 1 запитання та негативній — на 3 і 10: у вас виявляються риси неформального лідера. Але немає досвіду й масштабу. Можете поки що керувати сім'єю при незлобливому чоловікові (жінці).

7. При позитивній відповіді на запитання 1, 11 та негативній — на 2 і 10: ви самостійні й ініціативні; маєте дар передбачення. Рекомендується грати в спортлото.

8. При позитивній відповіді на запитання 1, 4 та негативній — на 2, 5 і 10: ви винахідливі й розумні настільки, щоб уникати конкретних справ. Вам можна довірити відбір і наступне навчання керівників з використанням тестування.

Позитивні відповіді на всі запитання свідчать про вашу нещирість, негативні — про сварливий характер. Будь-які відповіді на запитання 6 ні про що не свідчать. Будь-яка ж відповідь на запитання 1 закриває для вас шлях до заповітного крісла: в начальники не слід пускати як тих, хто цього не бажає, так і тих, хто цього добивається.

А як же бути з вирішенням головного завдання: на які запитання та як слід відповідати, щоб одержати путівку в керівники? Рішення залежить винятково від того, на якому за рахунком запитанні ви зрозуміли, що цей тест, як, утім, і багато інших, не більше, ніж жарт.

Якщо відчуття розиграшу прийшло до вас після першого ж запитання, ви маєте певне право претендувати на керівну посаду — у вас є почуття гумору, а це сьогодні найважливіше. Якщо ви усміхнулися після 2—4 запитань, то все ще зберігається шанс вибитися в начальники. Треба лише відшліфувати свої здібності сприймати смішне, наприклад, перечитуючи економічні прогнози недавнього минулого.

Той же, хто серйозно шукав відповіді до самого кінця, — практично безнадійний. Його може врятувати хіба що тільки перемога командно-адміністративної системи, з якою, як відомо, жарти погані.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН України

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
оглядач, завідуючий відділом культури

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
редактор відділу кореспондентської мережі

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Засновник — Верховна Рада України.

Адреса редакції: 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ:

Приймальня 446-92-11

Завідуючий кормережею — 441-84-42, 224-72-54 (телефакс)

Відділ реклами — 441-89-44

Бухгалтерія — 441-84-00

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Сьогодні на 16 сторінках.

Індекс 60955

Загальний тираж 349 650 тисяч

Зам. 0311001

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» проспект Перемоги, 50 252047, Київ-47